VAJAT ERP

DOK HOLIDEJ

BROJ:24

CENA 1 D.

VIKEND ROMAN

KRALJ STOČARA

ČITAJTE SLEDEĆU SVESKU CRTANIH ROMANA

SVAKOG 1-og, 10-og i 20-og U MESECU NOVA SVESKA!

64 STRANE — 1 DINAR!

KRALJ STOČARA

Naslov originala:

WILLIAM MARK:

DER RINDER LORD

Copyright by MARTIN KELTER VERLAG HAMBURG

Vajoming — prostrana zemlja.

Između ogromnih kamenih masiva koji su dosezali do neba na zapadu i ogromne, kao dlan glatke ravnice koja se završavala Dejvil utvrđenjem na istoku, prostirala su se tada najveći pašnjaci u Americi — divlja Hoks Krik prerija.

Naravno, smeđa savana Teksasa je bila prostranija, ali je bila ispresecana pustinjskim predelima, na kojima nisu mogla da se gaje goveda.

Pašnjaci u Vajomingu bili su nepregledni, pokriveni visokom, sočnom travom. Onako, blago ustalasala bila je pravi raj za goveda. Znatno kasnije su otkriveni nego pašnjaci na jugu, ali kada je njihova vrednost konačno shvaćena, počelo je žestoko otimanje o posed.

Pre skoro jedne decenije prolazila je železnica od Čejena preko Šermana u Larami dolinu, pa dalje sve do Biter Krika i Rok Springa do planina na zapadu. Ona nije donela ovom kraju velike koristi. Naprotiv, prepadi na železnicu u Larami dolini postali su česti, tako da je kompanija stekla loš glas. Ljudi koji su morali da putuju kroz ovu nepreglednu dolinu, radije su koristili poštansku kočiju, kao u dobra stara vremena.

x x x

Na vrhu proplanka zaustavio se jahač. Bio je to čovek pedesetih godina. Nosio je „Ohajo" šešir širokog oboda i odelo od jake sivoplave tkanine, koje je krasio debeo lanac za sat od zlata. Svilenu kravatu pridržavala je dijamantska igla, a kaput mu nije stajao sasvim uz telo. Bio je nešto izdignut opasačem načičkanim mecima. Lice mu je bilo tvrdo i zbrčkano. Ispod očiju je imao velike kese, a brkovi mu baš nisu bili naročito negovani, tako da su mu usta delovala još grublje. To nikako ne bi moglo biti dobroćudno lice.

Ispod rukava virile su mu manžetne blistavo bele košulje, prikopčane zlatnim dugmetima, a na domalom prstu leve ruke nosio je veliki, ovalni prsten.

Taj varoški način odevanja nekako nije pristajao ovom čoveku, niti ovom kraju. Jedno je ipak bilo sigurno: revolver koji mu je izdigao

kaput na desnoj strani, pristajao mu je i najverovatnije je njime čak veoma vešto rukovao.

Pošto je stajao nekoliko trenutaka na vrhu proplanka, povukao je uzde, zabio konju mamuze u slabine i poterao ga niz obronak u udoljicu koja se pred njim prostirala.

x x x

Stari Džon Helmers sedeo je umornih očiju u naslonjači na verandi svoje rančerske kuće i gledao jahača.

Okrenuo je lice, nalik na pergament, prema mladiću koji je stajao uz naslonjaču.

— Pogledaj ko dolazi, Mak!

Momak je imao sveže uglasto lice i svetle oči. Zabacio je sivi stetson na potiljak, pri čemu mu je jedan čuperak nestašno iskočio.

— Da, gazda, vidim ga. Mogu samo da poželim da ga đavo odnese.

Staračke usne se trgoše:

— Takvu želju ti ni dobri bog ne bi uzeo za zlo, Mak.

Mak Kolbi je škrgutao zubima.

— Kas Bilings, nadzornik satane! Izgleda kao dželat. Kako jedan ranč sa takvim nadzornikom može da napreduje, to nikako ne mogu da shvatim.

Stari protrlja sedu bradu i uzdahnu:

— I te kako napreduje. Kraven ima najveći ranč koji sam ikada video.

Kolbi steže snažno naslon.

— Baš je drzak. Dolazi sam.

— Ti si nervozan, Mak. Ni to nije dobra osobina za nadzornika.

Kauboj je hteo da pođe prema štali, ali ga oštar rančerov glas ukoči:

— Ostaćeš ovde. Hoću da i ti čuješ ono što on bude rekao.

Bilings je stigao u prostrano dvorište ranča i podignute glave nastavio prema rančerskoj kući. Zaustavio je konja ispred verande i dodirnuo obod.

— Helo, Helmers! — Na nadzornika nije uopšte obraćao pažnju. Lagano je kliznuo s konja. Taj pokret, svojstven ljudima koji su ceo život proveli na pašnjaku, podsetio je jedino starog rančera i njegovog nadzornika, da je Bilings stočar, kauboj. Inače, ni po čemu ne bi se tako nešto moglo pretpostaviti.

Bilings je protrljao kažiprstom brkove, izvukao iz džepa virdžinija cigaru i kresnuo o stub verande palidrvce, pa tek onda stupio gore.

Stari Helmers ga je posmatrao nezainteresovano.

Bilings otpljunu vrh cigare i gromko se nakašlja.

— Kako ste?

— Vidite i sami. Sedim u naslonjači i čekam — zdravlje.

Čovek sa cigarom se nemarno nasloni na stub i prekrsti noge.

— Da, zdravlje je čudna stvar. Kada jednom doista ode, nikad se više, u stvari, i ne vrati. Sa Ferijem Andersenom je tako nekako i bilo.

Helmers nabra obrve.

— Sa Andersenom je bilo baš sasvim drukčije — završio je sa metkom u telu. To bi vi trebalo najbolje da znate.

Samo za trenutak blesnu munja u Bilingsovim očima.

— Da, u svakom slučaju, on je otišao. Setite se i starog Hepberna.

Helmers se naglo trže.

— Čarlija Hepberna je jedan od vaših ljudi preko u Gileti ustrelio. Skoro pet meseci se siromah vukao i najzad izdahnuo.

Bilings je imao dovoljno debeo obraz da ovaj direktan napad prečuje.

— Vi ne vidite stvari onakvima kakve jesu, Helmers. To je posledica vaše bolesti. Vi uopšte više niste u stanju da vodite svoj ranč.

Helmers se zajapurio.

— Kako možete tako nešto da tvrdite?

— Šta tu ima da se može — preseče ga nakinđureni nadzornik sa Kraven ranča. — To je svakom jasno. Pogledajte samo ove zgrade ovde. Samo što se nisu pretvorile u ruševine.

— Imali smo toliko posla na pašnjacima da pre leta nismo stigli da uredimo vrata i prozore.

— Nije to u pitanju, Helmers. Vi nemate ljude. Sa tri kauboja ne može da se održava ranč. To i sami znate. Čoveče, odustanite. Nema više svrhe.

Čuvši to bolesnik skoči iz naslonjače. Lice mu je dobilo plavu boju.

— Zbog čega imam samo tri kauboja, Bilings? Zbog čega? Zbog čega neće više niko ra radi kod mene? Zbog čega su me napustili momci? To ja vama ne treba da govorim, Bilings! Ali jedno ću vam reći: gubite se odavde i to odmah!

Nadzornik sa Kraven ranča se uspravi i baci cigaru u dvorište. Lice mu je izgledalo kao od kamena isklesano. Oči su mu bile još manje.

— U redu, odlazim, Helmers. Ali vi ćete zažaliti. Prokleti bogalju! Ne možeš ni da stojiš!

Kolbijeva ruka kliznu prema opasaču. Na žalost, nije bio dovoljno brz. U Bilingsovoj ruci je već sijao kolt.

— Ostavi pucaljku u futrolu, momče, inače ćeš odapeti još pre svog gazde.

Helmers je stajao ispred naslonjače, zanoseći se:

— Da, to znate. Potezati i pucati. To umete! Zašto me odmah ne ustreliš, huljo? Pucaj! Onda je stvar okončana. Znam ja dobro šta je u stvari...

Bilings se smejao tako da mu je zlatni lanac na trbuhu poskakivao.

— Ti si gotov, Helmers. Nemoj to da zaboraviš. Što pre odeš, tim bolje po tebe.

Onda se okrenuo i pošao niz stepenice. Kolbi je hteo da se ustremi na njega. Stari rančer ga zadrža:

— Ne, Mak, ostani ovde. Nemaš protiv njega nikakvih šansi.

Bilings je već stigao do polovine dvorišta. Okrenuo se sasvim lagano.

— On nema šansi, kao ni ti, Helmers. Ne zaboravi to. Ovaj ranč bi bio pust kada glupi Mak Kolbi sa svoja dva brata ne bi bio ovde. Šta dobijaš, za to što si istrajao, Mak?

Rekavši to, popeo se u sedlo i pobednički, uzdignute glave, korakom odjahao iz dvorišta.

Kolbi procedi psovku kroz zube. Stajao je kraj stepenica i gledao za jahačem uskipteo od besa. Trže ga tup tresak. Helmers je ležao kraj svoje naslonjače. Tiho i nepomično.

Nadzornik kleče kraj njega, pogleda mu lice,, pa onda poskoči,

odjuri u kuću i vrati se sa bocom viskija. Jako piće povrati starog rančera.

Kolbi ga je položio u naslonjaču.

— Je li vam bolje, gazda?

Bolesnik otvori oči.

— Šta, šta je bilo?

Mladi Kolbi steže usne. Onda reče muklo.

— Bilings je bio ovde.

— Da, tačno. Ima nas u rukama.

— Kako to? Mi ćemo da izvučemo ranč. Podići ćemo ga. Samo sam na trenutak svratio ovamo sa pašnjaka, jer sam hteo da vas obiđem. Najzad, bolesni ste.

Helmers odmahnu rukom.

— Nema više svrhe, mladiću. Došao je kraj.

— Šta to govorite, gazda? Džim i Džesi će...

— Tvoj brat Džesi je još upola dete. A ti, sam sa Džimom, ne možeš da održavaš ranč. Ja vam već mesecima ne mogu da dajem platu. Kada bi Kraven to znao, bilo bi zlo.

— Nismo u nevolji, gazda. Novac nam nije potreban.

— Nevolja, nevolja, šta to znači? Nije dovoljno što niste gladni. Time nije ništa učinjeno. Vi ste mladi ljudi. Morate koji put u grad, u bar, kod devojaka, a to sebi ne možete da priuštite. Ako nemate koji dolar u džepu, neće vam se osmehnuti ni jedna devojka. U „Giler" baru, kafedžije nemaju ni kapi viskija za kauboje koji ne mogu da plate. Ne, Mak, ne smemo da preterujemo. To nije za mlade ljude. Morate pristojno da živite. Ko radi mora da ima i razonode. A to vi nemate. Sigurno vam teško pada kada vas mladići u gradu ismejavaju, jer dolazite otrcani, jer već mesecima ne zalazite u salune i nemate nove košulje i pantalone.

— Pa to je besmislica, gazda. Mi smo zadovoljni, a to je najvažnije.

Helmers se okrete i pogleda mladog kauboja pravo u oči.

— Ti si divan momak, Mak. I Džimi je u redu. Čak i mali Džesi je odličan deran. Ali vi ne možete biti zadovoljni, čak ni ne smete biti, jer ste mladi. Slušaj me dobro, Mak! — Rančerov glas postade tiši, tako da je Mak Kolbi morao da se nagne. — Imam u Loganovoj banci četiri potpisane menice. Nikada neću moći da ih isplatim. Ja sam devedeset posto svojih pašnjaka dao u zalogu.

Mak ustuknu, pa ipak upita:

— Pa, šta? To još nije tako loše.

Bolesnik se umorno nasmeja.

— Jeste, Mak, loše je. Gore nego što misliš. Menicama će za osam dana isteći rok. Ako ih do tada ne isplatim, pašnjaci su izgubljeni. Logan će već naći kupca za njih.

— Jeste li i ovu zemlju ovde na zapadu dali u zalogu? — upita Mak.

Stari rančer podiže pogled i zagleda se preko brežuljaka daleko u planine.

— Ne, Mak. Još nisam. Ali to je samo jedan mali komadić zemlje i na njemu može da se drži malo goveda. Na taj način se ne može održati veliki ranč.

Nadzornik udahnu duboko.

— Dok god imamo taj komadić, ostajemo, gazda. Teraćemo našu stoku na pašu, a Džesi će ostati na ranču.

— Našu stoku? — upita stari muklo.

— Da — Mak nabra obrve. Užasna slutnja ga je ispunila.

— Nisu to više naša goveda, Mak. Za osam dana ne više.

Nadzornik poblede.

— Ima tri hiljade grla, gazda.

— Da, ali ako ne isplatim dugove ostaće ih samo pedeset.

Kolbi ustuknu. U očima mu se ogledala neverica i strah.

— Pedeset?!

— Da, Mak. Pedeset.

— Ali...

— Znam dobro da je to kraj. Sa pedeset goveda ranč je izgubljen.

Nadzornik lagano pođe do ograde verande. Užarena pogleda posmatrao je dvorište. Pedeset goveda! Za nedelju dana neće više morati da brinu za stoku. Neko će doći sa grupom goniča i oterati je.

Pedeset goveda! Pa oni se na pašnjaku i ne vide. Svaki mali farmer ima više. A veliki ranč je izgubljen.

— Onda je gotovo sa Helmers rančem? — upitao je bezbojnim glasom.

— Da, Mak, gotovo je. Ostaje samo nada da neće baš Kraven, taj đavo, dobiti menice. Logan mi je obećao da ga neće obavestiti o prodaji.

Mak klimnu glavom. Onda se uputi preko dvorišta obeshrabreno i umorno vukući noge.

Rančer je gledao za njim. Kada se izgubio iza štala, skrenuo je pogled prema ostalim zgradama koje su doista delovale zapušteno i trošno.

Pre tri decenije je došao u ovu divlju zemlju. Godinama se borio protiv Čejena, Sijuksa i drugih. Tri puta su mu ranč pretvarali u zgarište i tri puta ga je ponovo podizao. Onda su u ovaj kraj došli beli razbojnici i ustremili se na goveda. Očajnički se borio i protiv njih. Posle toga je u Vajomingu postalo mirno. Tako sve do dana dok se Rodžer Kraven nije pojavio na Vajld Hors Kriku.

Sa njegovim dolaskom došla je i nesreća i nadvila se nad Helmers ranč. I ne samo njegov. Nad sve rančeve.

Feri Andersen i Čarli Hepbern su se suprotstavili velikom stočaru Kravenu. To su platili životima. Sve je izvedeno tako da izgleda u redu, legalno. Kraven je bio suviše prepreden da bi dozvolio da mu se pripiše neko ubistvo.

Gore, na severu, Vin Vasli i Greg Korufelder su odustali. Prodali su svoje pašnjake Kravenu i napustili rančeve. I ostali mali farmeri, koji su se oko grada naselili, odavno su iščezli.

Surova momčad kralja stočara pretvorila je život u pakao.

A grad? A šerif?

Na tu pomisao na bolesnikovim usnama zaigra gorak osmeh. Ne, u gradu nije bilo nikog koji bi se suprotstavio odgajivaču goveda Kravenu. Nije bilo čoveka koji bi njegov osvajački pohod zaustavio. Šerif Bangs je bio sed i njegovo najbolje vreme odavno je prošlo. Držao se ipak svog posla kao dete uz majku.

Kravenova moć prostirala se nad celim krajem severno i južno od Vajld Hors Krika. Njegovi ljudi krstarili su sve do Big Horn planina, do Šendona na severozapadu, a na istok i do Blek Hilsa, nedaleko od same Dakote.

Svi koji mu svoj posed nisu dobrovoljno dali, nestali su s lica zemlje. Izuzev Džona Helmersa. Ovaj rančer je imao tvrdu glavu i široko srce. Nije odstupao, sve dok ga jedne jesenje večeri prošle godine preko na reci nije izbacila iz sedla jedna indijanska strela.

Da li je to bio Indijanac, koji je odapeo luk? Ko bi inače bio? Cela stvar je bila dosta zagonetna. Ostalo je na tome da je ipak bio Indijanac. Strela je pogodila rančera u bedro. Rana nikako nije zarastala. To je još više uverilo ljude da se radi o Indijancu i streli sa otrovnim vrhom.

Tada je počela Helmersova propast. Stari rančer se zagledao u dvostruki trag kočije koji je vodio prema istoku. Otuda je stigao.

En...

Imala je dvadeset dve godine. Helmers je upoznao prilikom jednog putovanja, između Sent Luisa i Omahe. En je bila ćerka sarača. Zaprosio je i malim kolima dovezao. Venčali su se i bili srećni.

Tri godine. Onda se razbolela, otišla svojim roditeljima i nije se više vratila. Helmers iz prkosa nije više pisao, a njena pisma, koja je ona još celu godinu po odlasku slala, i to jednom nedeljno, pocepao je.

Ona je bila veoma bolesna, a ovde nije imala potrebnu negu. Otac je došao po nju.

Helmers koščatom rukom obrisa čelo.

Nebesa! Koliko ima od tada? Večnost! Pa ipak ne više od dvadeset godina. Onda mu je bilo četrdeset godina, grmalj od čoveka. Mogao je da iščupa stablo iz zemlje. Nije bilo kauboja koji se mogao s njim da ponese. Još pre godinu dana bio je jak i žilav, sve dok ga podmukla indijanska strela nije pogodila.

Umreće. To je znao. Njegovo vreme je isteklo. Kraven će ga zbrisati. Ranč je izgubljen.

Ranč. To je bilo njegovo životno delo. Skoro pet hiljada goveda bilo je na Helmers pašnjacima.

En! Ah, ona je bila samo kratko poglavlje u njegovom životu. Došla je kao zrak sunca, obasjala mu život i iščezla...

Rančer uzdahnu i obori glavu na grudi.

Mak Kolbi je uzeo svog konja iz korala, osedlao ga i odjahao prema jugu. Kada je našao Džima sunce se već bližilo zapadu. Džim je upravo zabijao stub u zemlju.

Kada je Mak zaustavio konja, kauboj podiže znojem orošeno lice. Smešio se na svog starijeg brata.

— No, Mak, šta radi gazda?

— Nije mu baš dobro.

Džim obrisa nadlanicom čelo i seti se proklete indijanske strele.

Mek kliznu iz sedla.

— Gde je Džesi?

— Postavlja odvaljena vrata na kućici gore na majuru.

Mak nabra obrve.

— Da, kada smo juče ujutru stigli tamo, vrata su bila odvaljena. A unutra je izgledalo kao da je celo pleme Sijuksa divljalo. Ni jedan sud nije ostao čitav.

Mak zadenu palčeve za opasač.

— Gotovo je Džim — rekao je žustro.

— Je li rančer?

Mak odmahnu glavom.

— Ne, on nije mrtav. Ali je ipak

gotov. Založio je na priznanicu sve: zemlju, goveda. Kod Logana se zadužio. Rok ističe do kraja nedelje.

Džim se nasloni na stub i protrlja bradu, a onda snažno šutnu nogom gužvu žice.

— Da, pogledaj samo. Svuda je žica isečena. Lupeži su se služili makazama za žicu. Šteta što Indijanci nemaju makaze za žicu inače bi im i ovu posečenu ogradu pripisali na dušu.

Dole, preko udoljice, nailazio je jahač. Približavao se dvojici kauboja. Bio je gotovo dečak i veoma ličio na ovu dvojicu.

Džim mu doviknu:

— Koliko puta sam ti rekao da tog starog konja ne goniš toliko, Džesi! Napred, sjaši, upakuj žicu i natovari sve na kola.

Deran pogleda Maka.

— On mora da je lud, Mak. Uvek govori: kola, kola. A ima više od deset dana da smo ih prodali.

Džim se naglo okrete.

— Na konja treba da natovariš šupoglavče. I to brzo:

Džesi je peckao:

— Voleo bih da znam zašto mi uopšte imamo nadzornika.

Džim ga više nije slušao. Okrenuo se prema starijem bratu.

— Znači, gotovi smo.

Mak potvrdi.

Na to mali deran udari snažno pesnicom o jedan od kočeva, tako da drvo zadrhta.

— Tvrdim vam da se iza svega ovog krije Kraven. Iza svega. Ako moramo kod Helmersa da zatvorimo vrata, odjahaću kod tog lupeža i staviti mu pesnicu pod nos.

— Nećeš ništa učiniti — reče Mak — iz prostog razloga jer ništa ne možeš da promeniš.

— Da promenim? Ko i pomišlja da nešto menja. Hoću samo tom lupežu da kažem svoje mišljenje. Hoću da im objasnim da mi nismo idioti, i da tačno znamo ko našu ogradu stalno seče. Ko nam je oterao čitavo krdo goveda, ko nam je podmetao vatru u kaubojsku kuću, ko je juče demolirao kuću na majuru...

Mak odmahnu.

Njegov brat je trljao bradu. Kako bi sada rado popio čašu viskija.

Ali je hrabri momak prećutao svoju želju, jer je znao da je i Maku teško.

x x x

Bilings je te noći učinio još jednu posetu. Odjahao je u grad. Ljudi na ulicama sklanjali su mu se s puta. Svi su ga dobro poznavali.

Prošao je pored Giler bara, nikog nije pozdravio i konačno zaustavio konja kod Valijevog saluna.

Džim Vali je stajao kraj prozora i video jahača kako nailazi. Brzo je otrčao za šank i pravio se kao da je sve vreme tamo stajao.

Bilings gurnu vrata i lagano priđe šanku.

— Daj mi čašu rakije, stara ispičuturo!

Vali uze uslužno jednu flašu sa police.

Na to odjeknu hitac i flaša izlete iz Valijeve ruke.

Bilings je držao revolver koji se još pušio i cerio se govoreći:

— Tu džibru možeš da ponudiš ostalim svojim gostima, Vali. Meni natoči iz male flaše!

Kafedžija klimnu glavom uplašeno, naže se i ispod šanka izvuče flašu, pa natoči Kravenovom nadzorniku piće.

Bilings ispi na dušak. Onda se isceri i smrvi praznu čašu u ruci. Učinio je to tako vešto da se nije pozledio.

— Šta ti dugujem? — upitao je.

Vali odmahnu glavom.

— Ništa.

— Sreća tvoja!

Onda izađe iz lokala. Na ulici nije bilo žive duše. Svi su strahovali i zazirali od nadzornika Kraven ranča.

Bilings pređe lagano prašnjavu glavnu ulicu i zaustavi se pred šerifovom kancelarijom.

Donald Bangs bio je sedokos čovek oštrih crta. U gradu se govorilo da se grčevito drži zvezde.

Zaboravilo se da je pre deset godina stao na put Džakud bandi, koja je terorisala grad. Sada mu je bilo preko pedeset godina. Ruka mu nije bila više tako hitra, ali je održavao red u gradu. U svakom slučaju među građanima Gileta. Protiv Kravenovih ljudi je bio nemoćan. Jednom je pokušao da izvuče podivljale kauboje iz Gilet bara, ali je zbog toga bio strahovito pretučen, tako da se ni do današnjeg dana nije usuđivao da nešto preduzme.

Šerif ustade, priđe sanduku za nika Kraven ranča. Bilings je stajao na širom otvorenim vratima. Raskoračen, ruku podbočenih na bedra.

— Ja sam, Bangs. Jesi li se trgao, hej?

Šerif ustade, priđe sanduku za oružje, uze jedan revolver i položi ga na sto. Onda poče da ga rastavlja,

Bilings ga je namršteno posmatrao. Najzad uzviknu:

— Šta uobražavaš, čoveče? Počinješ da čistiš tu pucaljku kada ja dolazim. To je najveća bestidnost koja mi je priređena.

Bangs ne podiže pogled.

Na to nadzornik šutnu snažno tronožac koji s treskom udari o pisaći sto.

Bangs nije podizao pogled. Čistio je svoj kolt.

Bilings stupi bliže i naže se nad sto:

— Hej.

Šerif još uvek nije dizao pogled. Nadzornik naglim pokretom baci revolver sa stola.

Sedokosi čuvar zakona ga pogleda. U očima mu je iskrio plamen.

— Jeste li poludeli?

Bilings je nabrao obrve.

— Slušaj, Bangs. Kada ja ulazim treba da me pozdraviš i da...

Šerif se podiže, priđe čiviluku, skide šešir i uputi se pored nadzornika napolje.

Podmukli čovek mu munjevito podmetnu nogu. Zvezdonosac se saplete i pade koliko je dug.

Bilings se podlo smejao.

Šerif se lagano podigao i otresao prašinu sa pantalona i nastavio. U to mu kraj same glave zazviždа nož i zari se u okvir vrata.

Bangs lagano okrete glavu. Odmerio je iscerenog nadzornika. Onda mu je prišao i stao na korak od njega.

— I vaš čas će isteći, to vam se kunem, Bilings.

Kauboj ispruži desnicu i uhvati šerifa za jaku i naglo ga privuče:

— Kako to misliš? Zaveži gubicu inače ću te tresnuti o pod!

Bangs se otrže i umače natrag. Oči samo što mu nisu iskočile iz glave.

— Rekao sam upravo kako sam i mislio, kauboju. I tvoj čas će isteći.

Bilings ga je slušao širom otvorenih očiju. Nasmejao se gromoglasno.

— Ti si najbolji šerif koji je ikada postojao, Bangs. Ti si puška. Doista, Vajat Erp i Pat Garet su sitna riba prema tebi. Uopšte uzev, mesto šerifa u Giletu nije za tebe. Trebalo bi da budeš čuvar zakona u Dodžu, Abileni ili Vičiti, nekom od divljih, opasnih gradova!

Bangs se okrete prema vratima. U tom trenutku kauboj uperi u njega kolt.

— Ostaćeš ovde! — Bilingsov glas odjekivao je kancelarijom. — Ostaćeš ovde sve dok ti ja ne budem dozvolio da izađeš.

Bangsove oči su sevale. Sagnuo je glavu i gledao nadzornika ispod oboda šešira.

— Mora da ste poludeli, Bilings — rekao je mirno.

Kauboj pođe tri koraka napred i tresnu šerifa drškom revolvera po glavi. Bangs se sruči i ostade da leži nepomično na podu.

Nadzornik ga je gledao bez trunke sažaljenja. Sagnuo se, grubo ga podigao, protresao i rekao:

— Probudi se, šerife! Treba nešto da ti kažem!

Bangs se s mukom podiže. Teturajući se i pridržavajući za sto, pogledao je Bilingsa.

— Da sada imam revolver u ruci ustrelio bih vas.

Nadzornik mu pruži kolt.

— Evo — siktao je. — Pucaj! Pucaj, momče ako imaš hrabrosti.

Bangs ispruži ruku, a onda ustuknu.

— Dakle? — Bilings se đavolski cerio. — Šta je po sredi, momče? Šta ti je? Pogledaj svoje ruke, he! Drhte! Veličanstveni šerif iz Gileta drhti!

Bangsove oči su gorele. Nadzornik sigurno nije slutio da je za dlaku izbegao smrt. Računao je samo sa šerifovim strahom. Strahom od njega i njegovog velikog gazde.

Revolver iskliznu iz šerifove ruke. Pošao je prema vratima.

Pucaj odjeknu kancelarijom.

Kraj same Bangsove, pete, metak se zario u pod.

— Treba da sačekaš, šušo. Hoću da govorim s tobom.

Bilings primeti sa zadovoljstvom kako se šerifovo telo grči i kako ovaj opuštenih ramena i oborene glave prilazi natrag stolu, obilazi ga i seda kao slomljen. Poslednja iskra otpora je nestala. Nadzornik Kraven ranča ga je uništio.

— Tako, a sada slušaj, Bangs. Ti znaš da je Helmers gotov.

Šerif nije dizao pogled.

— Jesi li čuo, Bangs?

Šerif umorno klimnu glavom.

— Gotov je. Mora da odustane.

Onda se Bangs usudi da postavi poslednje pitanje.

— Zar nema još jedan deo svojih pašnjaka?

Bilings grubo uzvrati, udarivši šakom o sto.

— Ima još nekoliko stopa zemlje, gladnica. Biće taman dovoljni da se na njima sahrane i on i njegovi kauboji.

Bangs je ćutao.

Nadzornik sede na sto, zabaci šešir na zatiljak i zapali dugu, tanku „Virdžinija" cigaru. Kao da se ništa nije dogodilo, nastavi:

— Dakle, slušaj, Bangs. Helmers mora da odustane, ma kako to bilo žalosno. Ne može više.

Bangs podiže glavu. Uputio je kauboju dug pogled i rekao tiho:

— I Kraven će preuzeti njegov ranč?

— Da! — Bilings poskoči besno. — Kako to misliš, momče? Hej? Je li to opet neki otpor?

— Ne — odgovori šerif muklo.

— Dobro. Helmers je, dakle, gotov. Kraven će ga isplatiti, i stvar je gotova.

„Isplatiti!" grmelo je u šerifovoj glavi. Znao je on to isplaćivanje. Bio je to metod, koji je Kraven sve do sada primenjivao. Helmers je bio poslednji. Sada, kada je on slomljen, nije bilo nikoga ko bi kralju stočara pružio otpor. Bio je neograničen gospodar celog kraja.

Zar Kraven to već i inače nije bio? Sigurno jeste. Ali sama činjenica da još postoji bar Helmersov ranč davala je moral ljudima, koje je Kraven tlačio, i snagu da ovde istraju. Sada je i poslednji odbrambeni stub slomljen.

Donald Bangs je tačno znao šta to znači. Kravenova momčad će se sada ponašati još gore, kao krdo podivljalih konja. Šta budu naumili moraće da se izvršava. Kravenova reč biće zakon.

Bangs je pokušao da spreči ovakav razvoj stvari. Kao što je to nekad pokušao u Daglasu kada je Džef Amreger na sličan način hteo da zagospodari krajem.

Ali, tada je Bangs još bio mlad.

Mlad? Imao je tada četrdeset i bio u punoj snazi. Tada nije bilo bandita koji se usudio da mu se otvoreno suprotstavi. Ali sada, sa pedeset šest, sve je izgledalo znatno drukčije. Nego, zar u gradu danas nema dosta ljudi koji imaju godina koliko i on onda u Daglasu. — Četrdeset. Znao ih je bar dvadeset. Ali među njima nije bilo ni jednog ko bi prihvatio zvezdu.

Zvezda je značila borbu. A ljudi iz Gileta nisu hteli da se bore.

Iz tih razmišljanja trgao ga je Bilingsov glas.

— Dakle, sada sve znaš. Kada bude sve gotovo, Kraven će doći po tebe.

— Zbog čega? — upita šerif.

— Zbog čega? — siktao je nadzornik. — Zbog toga što treba sa njim da odjašiš na Helmersov ranč. Konačno, sve treba da se obavi legalno i po propisu.

Legalno i po propisima!

Legalno i po propisima! Nebesa, da je bio samo deset godina mlađi sada bi se nesrećni šerif sigurno grohotom nasmejao.

Bilings se uputi ka vratima. Pre nego što ih je otvorio, podigao je ruku preteći.

— Ne zaboravi, Bangs! Jahaćeš s njim. Konačno, ti si šerif.

Onda napusti kancelariju. Bangs podiže glavu. Gledao je za njim kroz prozor.

Ne, ne bi mnogo koristilo da ga sada ubije. Napolju, na Kraven ranču ima još dva tuceta momaka, ništa boljih od Bilingsa. Naprotiv, Ben Herklev je sigurno bio još gori.

Rodžer Kraven je imao najtvrđu, najsuroviju i najgoru momčad od svih stočara.

x x x

Protekla je gotovo cela nedelja. Bio je petak. U gradu je bilo živo, kao i obično pred kraj nedelje.

Sa severa je prema glavnoj ulici grabila jedna grupa jahača. Osamnaest surovih, prašnjavih momaka. Vodio ih je čovek na beloj, snažnoj kobili. Nosio je sivi šešir, svetlo odelo i belu košulju. Prsluk mu je bio boje limuna, opervažen crnom vrpcom. Nije nosio oružje.

Lice mu je bilo mršavo i uglasto, a brada energično isturena. Usta su mu bila široka i oštro krojena, a nos prav i uzan. Boju očiju je bilo teško odrediti. Po pogledu se moglo videti da je gord, slavoljubiv i bezobziran. Plavu kosu teško je mogao da obuzdava elegantan sivi šešir. Nosio je meke crne rukavice. I čizme su mu bile od meke kože. Taj čovek bio je Rodžer Kraven. Nekrunisani kralj ovog kraja. Najveći odgajivač stoke u državi Vajoming.

Kraven je vodio svoje ljude u glavnu ulicu. Uplašeni prolaznici su uzmicali u stranu i gledali čoveka koji je kao vitez vodio svoje ljude.

Kraven nije bacio ni jedan pogled na prolaznike. Nije bilo osobe u gradu koju bi udostojio pozdravom.

Ispred Loganove banke je zaustavio konja, dobacio nadzorniku uzde i uputio se unutra.

Jedan činovnik mu otvori vrata.

Kraven ga nije ni pogledao. Odlučnim i krupnim koracima prešao je preko prostorije u kojoj su bili šalteri i prišao vratima na kojima je bilo zlatnim slovima ispisano ime „Logan".

Kraven ih otvori ne kucajući.

Bankar je sedeo za pisaćim stolom, zadubljen u posao.

— Šta je sad — rekao je ljutito. Namestio je naočari sa debelim staklom malo bolje na nos, pa onda poznao pridošlicu. Poskočio je sa stolice.

— Mister Kraven!

— Da, ja sam. Treba da govorim s vama, Logan.

Rančer nikoga nije oslovljavao sa mister. To su mu savetovali Bilings i ostali, tvrdeći da to dobro deluje. Postiže se odmah željeno odstojanje.

— Da?

Logan pokaza nesigurno na naslonjaču. Kraven je odbio. Držao je u ruci kratak jahaći bič i njime mahao po vazduhu, dok je govorio.

— Vi znate da su Helmersovi papiri pristigli za plaćanje, Logan.

— Da — proguta bankar pljuvačku. — Ali tek sutra.

Kraven razvuče usta. Lice mu je delovalo cinično.

— Sutra! Čemu sad to? Zar uobražavate da će sutra imati novac, koji danas nema?

— Ne znam, mister. Ali rok ističe sutra u podne.

— Suviše pričate, Logan. To me uopšte ne interesuje. Hoću da otkupim papire odmah.

Logan je teško disao. Slegnuo je, očajan, ramenima.

— Žao mi je, mister Kraven. Ali takvu prodaju mogu samo da sprovedem sutra posle dvanaest. To mi je dužnost.

Jahaći bič prozvižda kroz vazduh uz samo Loganovo lice tako da se bankar smrtno uplašio.

— Jeste li me razumeli, Logan?

— Da — mucao je uplašeni čo-

vek. Uzmakao je dva koraka unazad i rekao ne podižući pogled:

— Ovom nedozvoljenom trgovinom mogu da upropastim banku. Niko više neće imati poverenja u mene, jer se ne držim zakona.

Kravenov glas odjeknu prostorijom.

— Zakon sam ja, Logan! Napred, pripremite papire.

Bankar klimnu glavom, okrete se i priđe trezoru. Kada ga je otvorio, ugledao je u jednom udubljenju revolver. Za delić sekunde i on je došao na istu pomisao kao šerif, kada ga je Kravenov nadzornik tako žestoko maltretirao. Ali bankar Logan nije bio čovek koji bi se usudio da uperi kolt na Kravena. Pokupio je Helmersove menice i stavio ih na pisaći sto. Iznenada mu sinu.

— Trebalo bi da imate uz sebe velike sume novaca, mister Kraven.

Pošto rančer nije imao svoj konto ovde u banci, Logan je računao da još postoji nada da se kupovina odloži.

Ali te mogućnosti nije bilo.

Rodžer Kraven je hladnokrvno pogledao papire.

— Koliko?

Logan reče sumu.

Rančer bez reči izvadi novac i položi ga na sto. Zbunjen, Logan je utvrdio da baš toliku sumu rančer ima kod sebe. Znao je već unapred.

— Nemam mnogo vremena, požurite!

Bankar sede za sto i drhtavim rukama uze komad hartije iz fijoke i potpisa priznanicu.

Kada je ustao i pružio rančeru dokumenat na potpis rekao je lagano:

— Skrećem vam pažnju na to da kupovina nije zakonski obavljena, mister Kraven.

Preko rančerovog lica prelete tamna senka. Snažno je ošinuo bankara po desnoj ruci. Kupoprodajni ugovor odlete na pod.

— Podigni to! — prosikta rančer.

Stari čovek ga je gledao dok su mu noge klecale.

— Treba to da podigneš — povika Kraven.

Vrata se otvoriše.

Bilings je stajao na njima.

— Je li sve u redu, gazda?

— Gubi se! — prosikta rančer.

Bilings se povuče.

Kraven prikova pogled za bankarevo lice.

— Rekao sam ti da podigneš taj papir, Logan.

Rekao je to sasvim tiho, ali je pretnja bila jasna.

Logan se saže da dohvati ugovor.

Bič ga ošinu po leđima.

— Brže!

Sledeći udarac pogodi bankara u potiljak.

Čovek se uspravi. Ugovor je držao u ruci. Stao je uz prozor i gledao Kravena užarenim pogledom. Iznenada pocepa ugovor.

— Ne, Kraven. Nećete uspeti. Bangs vam je već to rekao. Nećete uspeti.

Lice kralja stočara bilo je purpurno crveno.

Logan ga nije dobro poznavao da bi znao šta to znači, ali je već u sledećem trenutku saznao.

Taj otmeno odeven rančer izobličio se u samog đavola. Zaleteo se na Logana, ošinuo ga bičem po licu, a onda nastavio da ga šiba sve dok

Logan nije ležao pred njegovim nogama. Bankar nije pustio ni glasa. U prostoriji u kojoj su bili šalteri ljudi su bleda lica čuli svaki udarac, trzajući se. Bilings, koji je stajao na ulazu, smeškao se pakleno.

Kraven pogleda čoveka kraj svojih nogu, koga je pretukao kao pseto:

— Ustaj, Logane! — rekao je odsečno. — Ustaj odmah, inače ćeš zažaliti što si živ.

Surovi čovek je uništio poslednji otpor u starom bankaru. Kao srednjevekovni despot stajao je Kraven i posmatrao vlasnika banke kako stenjući ustaje i pridržava se za sto.

Pružio je rančeru dokumenta.

— A ugovor? — siktao je Kraven.

— Njega ćete dobiti kada ponovo budem mogao da pišem — reče bankar, gledajući desnicu na kojoj su bile duboke crvene brazde od udaraca.

— Ma nemoj! — Hoćeš da me izigraš, staro đubre. No za to nisi dovoljno prepreden. Napisaćeš ugovor i to odmah!

Nesigurnim rukopisom bankar Logan napisa i drugi ugovor. Kada je upisivao datum, jedna suza mu se skotrljala niz obraz i kanula na papir.

Kraven mu istrže ugovor iz ruke, potpisa ga, priđe vratima i zaurla:

— Bilings! Upravo sam kupio Helmersove papire. Evo ugovora.

Onda pobednički napusti banku.

x x x

Rodžer Kraven je odjahao iz grada prema jugu. Bangs je bio u pravu kada je kovaču rekao:

— On jaši na Helmersov ranč. Poslednji čas odzvonio je ovom kraju. Sutra će Kraven biti gospodar celog kraja.

Kovač se češao po potiljku.

— Zar doista ništa ne može da se učini? Zar se ne može pisati vladi?

Šerif se gorko osmehnu:

— Da, Vogham može se. Ima ljudi u gradu koji su to već učinili. Jedan od njih čak stoji uz tebe.

— I?

— Ništa. Vladi svakodnevno stiže bezbroj sličnih pisama. Znam to pouzdano. Zbog toga je bespredmetno slati takve dopise. Ovde u ovoj surovoj zemlji postoji samo jedna parola: Pomozi se sam!

— Da, ali ako Helmers položi oružje, ovde je sve propalo. Onda Kravenu pripada sva zemlja. Pašnjak na kome može da pase pedeset hiljada goveda.

— Mnogo više, Vogham. Kraven će veoma brzo imati preko pedeset hiljada goveda. Ko onda bude hteo da ide preko pašnjaka moraće njega da pita, da ga moli. Uopšte, ako nešto bude hteo, moraće da ga moli.

— Neshvatljivo! — reče kovač.

— Ne, momče. Nije neverovatno! Ja sam dole u Daglasu već jednom doživeo nešto slično. Ipak taj gusar na pašnjacima nije bio tako surov kao Kraven. Kraven je hladno, surovo uništio sve što mu je stajalo na putu. Helmersovi pašnjaci otvaraju mu put prema jugu. Pre svega, onaj komad zemlje na kome se ranč nalazi i koji starom još preostaje. Siguran sam da Kraven ni-

pošto i nikada neće dozvoliti da ostane na tome, da se usred njegovih pašnjaka nalazi komad zemlje koji nije njegov i zatvara mu put na jug.

Šerif je bio u pravu. Godinama je Rodžer Kraven radio na tome. Morao je da uništi Helmersa. Mnogi ostali koje je u međuvremenu zbrisao, bili su manje važni za njega. Naravno, Feri Andersen i Čarli Hepbern su posedovali pašnjake koji su Kravenu bili trn u oku, ali ni izdaleka nisu bili tako značajni kao Helmersov posed.

Sada je stiglo do kupovine. Rodžer Kraven je jahao sa dokumentima na jug, prema Helmersovom ranču. Niko mu se nije kao taj stari rančer tako dugo, tako tvrdokorno suprotstavljao. Zbog toga su ljudi u gradu bili duboko pogođeni Helmersovom propašću. Sada u Giletu sigurno neće biti žive duše koja će smeti glasno da bilo šta kaže.

„Gilet„ salun je bio Kravenovo vlasništvo. Kupio ga je od jedne kockarske ajkule koja je jedne noći zaradila ceo lokal. Najveća radnja je bila Kravenovo vlasništvo kao i velika pekara na trgu. Isto tako je kralj stočara posedovao i najveći koral u gradu.

— Kralj stočara će proždrati ceo grad — govorili su ljudi.

Pa ipak, tu je bio još Helmersov ranč, sa sedamnaest kauboja, koje je u ono vreme još imao, veliko krdo goveda i prostrani pašnjaci, i vlasnik koji se ni samog đavola nije bojao.

Sada je sve to bila prošlost. U gradu neće biti čoveka koji bi se usudio da izusti reč.

x x x

U oštrom galopu približavao se Rodžer Kraven Helmersovim pašnjacima. Kada su oko podne stigli do prvih ograda dao je znak Bilingsu. Ovaj odmah kliznu s konja i naredi jednom mladom kauboju da iseče žice u širini od deset jardi.

Kravenova grupa nastavi prema jugu, preko Helmersovih pašnjaka. Išli su u pravcu ranča.

Džesi Kolbi je stajao na kapiji. Primetio je oblak prašine iza brežuljka.

— Mak! — uzviknuo je deran.

Najstariji brat se pojavi na vratima štale.

— Šta je?

— Ovo mi miriše na Kravena. — Dečak pri tom pokaza na oblak prašine koji se približavao sa severa.

Mak pogleda u tom pravcu i steže usne. Onda otrča natrag u štalu i skide opasač sa eksera i opasa ga oko bedara. Olabavio je kolt u futroli i namestio ga da može što spretnije potegnuti.

— Džim!

Srednji brat im priđe. Mak mu pokaza oblak prašine koji je postajao sve veći i jasniji. Džim žmirnu, pogleda i sam, pa ode po opasač. Vratio se u dvorište.

U to se otvoriše gore na rančerskoj kući vrata. Pogrbljen rančer stupi na verandu. I bolesnik zakloni oči šakom. Gledao je u preteći oblak prašine koji se približavao.

— Kraven — rekao je muklo, ušao u kuću i vratio se sa starom puškom na verandu.

Mak Kolbi ga je posmatrao užarena pogleda. Videći ovog slomljenog čoveka kako sa puškom u ru-

kama mora da brani svoju kuću, srce mu se steže.

— Džesi, zatvori kapiju! — naredio je bratu.

Mladić spremno pođe.

— Ostavi je otvorenu! — naredi rančer hrapavim glasom.

Mak steže zube.

Kraven je stigao do kapije. Terao je konja hodom preko prostranog dvorišta. Dva kauboja stadoše uz bolesnog gazdu, dok je Džesi ostao na kapiji.

Bogati rančer pogleda hladno pušku u Helmersovoj ruci.

— Čemu to? — upitao je oštro.

Helmers se uz veliki napor držao uspravno. Bol u bedrima je bio neizdržljiv.

— Šta tražite ovde, Kraven?

Na to Kraven izvuče iz džepa priznanice. Helmers se namršti kad ih vide.

— Znate vi dobro šta tražim ovde. — Kravenovi ljudi zastali su na pet jardi od svog gazde.

— Da — jedva procedi Helmers. — Znam to. To su moje menice. Kako su stigle u vaše ruke?

— Kupio sam ih!

— To je isključeno. Rok tek sutra u podne ističe. Logan te papire nije mogao da proda.

— Ipak je učinio.

— Gde je potpis?

Kraven uz ciničan osmeh izvuče ugovor iz džepa. Helmers pročita. Slova su mu igrala pred očima. Bankar Logan je pravo na menice prodao rančeru Rodžeru Kravenu. Helmers nasloni staru pušku na ogradu verande pa obori pogled.

U dvorištu je bilo tiho.

Najzad bolesnik progovori.

— Pročitao sam ugovor. Logan je hulja. Nije mogao da proda do sutra u podne.

— Nemam ni vemena ni volje da o tome dalje razgovaram s vama, Helmers. Pašnjaci su moji. A što se tiče ranča i bednog komada zemlje oko njega, moram vas podsetiti da zakon u Vajomingu predviđa da ranč bez naslednika pripada kupcu zemlje.

Helmersovo lice je posivelo. Na to uopšte nije računao. Sada se surova istina pojavila jasna kao dan. Morao je da napusti zemlju, jer nema naslednika, a sam nije u mogućnosti da je obrađuje. To je neki bezdušni činovnik izmislio.

Helmers podiže pogled. Poslednjim naporom snage i volje držao se još na nogama.

— Zemlja pripada meni do sutra u podne. Samo meni, Kraven. Sva zemlja i sva stoka. Ko mi sutra donese ove papire, uz ugovor koji će sutra posle dvanaest biti sklopljen, njemu će sve pripasti. Ranč i mali komad zemlje ostaju meni. Ja ću ga obrađivati.

Kraven zabaci glavu. Izraz lica bio mu je đavolski.

— Govoriš kao stara frajla, Helmers. Slušaj me dobro. Sutra ću ponovo doći. Ako te tada još ovde zateknem, moraću te smatrati razbojnikom na tuđem imanju i ustreliti te. Ti si sve izgubio. Pašnjaci su moji, a i stoka takođe. Ranč mi pripada, jer njega mora da vodi naslednik, a ne neki kauboj.

Rekavši to, naglo je okrenuo konja i odjahao.

Sutra po podne će se vratiti. Stari Helmers je gledao za njim. Šta je mislio u tom trenutku? Baš ništa. Na šta je još mogao da misli? Kra-

ven ga je uništio. Nikad nije ni pokušavao da svojim pašnjacima doda još koji komad. Bio je veoma ispravan. Bio je prijatelj i Andersenu i Hepbernu. No, oni su davno pod zemljom, a čovek koji je uzeo zakon u svoje ruke još živi. Jahao je kao kralj i samo naređivao.

Džon Helmers klonu i da ga Mak Kolbi nije pridržao, pao bi na pod.

Čutke, jedva obuzdavajući bes, gledala su tri kauboja za grupom jahača, koji su polako nestajali iza brežuljka.

x x x

Stara poštanska kočija kotrljala se preko lošeg puta između Barnelija i Gileta. Glasno uzvikujući gonio je kočijaš četvoropreg. Iza kočije uskovitlao se veliki oblak prašine.

U kočiji su sedela četiri putnika. Stariji čovek svežeg, rumenog lica, sede kose i vodnjikavih očiju. Bio je lepo odeven.

Kraj njega je sedeo mlađi čovek. Nije mu bilo više od dvadeset četiri godine. Imao je široka ramena i lice osobe koja je ceo svoj život provela na pašnjacima. Nije bio naročito elegantno odeven. Nosio je taman kaput i farmerice i jahaće čizme. Ruke, žuljevite, od napornog rada, držao je na krilu.

Na suprotnoj strani sedela je u uglu jedna mlada žena. Mogla je imati jedva dvadeset dve godine. Kosa joj je bila blistavo plava, a lice lepo kao slika. Nosila je nebo plavu, modernu haljinu i svetao šešir.

Kraj nje, u drugom uglu, bio je čovek koji bi u oštrom posmatraču izazvao najviše interesovanja, iako na njemu nije bilo ničeg upadljivog. Mogao je imati trideset šest godina. Bio je visok, vitak, imao je nervozne ruke i svetlo preplanulo lice, na kome su počivala dva plava, prodorna oka. Tamni šešir širokog oboda nosio je nešto iskošen, tako da mu je osenčavao lice. Odelo mu je bilo tamno sivo, a košulja blistavo bela. Na nogama je imao čizme sa kratkim sarama, brižljivo izglačane. Ne, apsolutno ništa na njemu nije bilo upadljivo. Izgledao je kao advokat ili sudija.

Dakle, bio je neupadljiv, pa ipak su ga putnici malo-malo pogledali: Čak i mlada žena. Ona je jedina uspela da objasni sebi šta je na tom čoveku interesantno. Ni odelo, ni negovani brkovi, nego oči. I ako su bile lepe i optočene dugim trepavicama, bilo je nečeg u njima što je ledilo. Samo jednom je pogledao ženu i ona je to osetila.

Iako su izmenjali po neku reč, između četiri putnika se nije uspostavio duži razgovor. Stariji čovek je nekoliko puta pokušavao da zapodene razgovor sa mladićem koji je sedeo uz njega, ali je bilo uzalud.

Mlada žena je jednom upitala koliko je još daleko Gilet. Tu priliku je stari čovek iskoristio, da uz odgovor na ovo pitanje, govori još o koječemu. No, kako očigledno niko nije bio zainteresovan za njegovu priču, ućutao je.

Kočija se kotrljala, poskakujući, prema severu. Nije baš bilo prijatno prelaziti na ovaj način nekoliko stotina milja. Za mladu ženu je to sigurno, bilo pravo mučenje.

Sva četiri putnika bila su zadubljena u misli.

Stari čovek je mislio na to da od Gileta do Klirmonta ima gotovo devedeset milja koje još treba prevaliti.

Kauboj kraj njega uputio se u Gilet. Čuo je za kralja stočara, za Rodžera Kravena, kome su bili potrebni vredni goniči.

I mlada žena je silazila u Giletu.

Čovek do nje nije bio još siguran. Baš je tog trenutka razmišljao da li da siđe u Giletu, ili se odveze negde dalje. Nije ni slutio koliko će biti važno da u Giletu prekine putovanje.

Kola su se upravo kotrljala niz padinu, kada u podnožju iza žbuna odjeknuše dva hica. Bile su to puške.

Smrtno uplašen, vozač se odupro nogama u dasku i naglo povukao uzde. Kočija je usporila hod. Sve ovo je veoma različito delovalo na putnike. Stari čovek je otvorio prozor i provukao glavu napolje. Razrogačenih očiju gledao je napred.

Kauboj je izvukao kolt iz širokog opasača i priskočio uz drugi prozor.

I žena je ustala. Dok su joj usne podrhtavale, pokušavala je da nešto vidi preko širokih kaubojevih ramena. Onda je okrenula glavu prema čoveku koji je sedeo do nje i zinula od iznenađenja.

On je još sedeo na svom mestu. Miran, poluzatvorenih kapaka i ruku prekrštenih na grudi.

— Napad, mister! — uzviknu mlada žena. Gotovo nesvesno mu se obratila, kao da ga je smatrala jedinim pravim čovekom među putnicima.

Sada je pak sedeo tu kao utonuo u dremež.

— Kočija je napadnuta! — ponovila je.

— Da, čuo sam.

Njegov miran odgovor toliko je zbunio da se skljokala natrag u sedište. Na strančevom licu zaigrao je jedva primetan osmeh.

Žena izvadi maramicu iz džepa i stavi je na usta, dok su joj ruke drhtale.

U istom trenutku ponovo odjeknuše pucnji.

Stari čovek brzo uvuče glavu u unutrašnjost kola, izvuče lisnicu iz džepa i pruži je uplašenoj ženi.

— Morate je sačuvati za mene, gospođice! Tu je sav moj novac, sve što posedujem. Ja sam trgovac žitom. Napravio sam posao dole u Čejenu. Ako sada budem opljačkan, propao sam. Molim vas uzmite novčanik. Vama se ništa neće dogoditi.

Na to se i kauboj okrete i izvuče mali novčanik iz džepa. Pružio ga je devojci.

— U pravu je, vama niko neće oduzimati. Možete ga negde... kod vas sakriti.

Sasvim je lepo govorio, iako je sve vreme puta bio škrt na rečima.

Žena je upravo držala novčanik i lisnicu u rukama kada su se kola zaustavila.

— Sklonite to — reče šapatom stari putnik.

Žena ih gurnu u svoje duge ukrašene rukavice. Onda se okrete prema čoveku koji je do nje sedeo.

— A vi? Treba li i vama nešto da sakrijem?

Čovek se osmehnu i odmahnu glavom.

— Ne hvala, ledi. Prvo, to ne ko-

risti, a drugo... — prekinuo je u pola reči.

Napolju su odjeknuli snažni povici. Desno se otvoriše naglo vrata. Jedan čovek sa crvenom maramom preko lica gurnu preteći cev revolvera unutra i viknu:

— Silazite!

Žena je prva sišla, za njom kauboj, a na kraju stari gospodin.

Bandit pogleda začuđeno unutra. Kola su bila prazna.

— Hej, ovde je bilo četiri putnika!

— Tačno! — čuo je glas iza sebe.

Kada se bandit okrenuo, stajao je čovek, koji je sedeo do mlade žene, iza njega. Sišao je s kola na drugu stranu i obišao ih. Lupež ga je ljutito posmatrao i mahao revolverom.

— Ti si šaljivdžija, burazeru! Ali, proći će te volja za šalom. Napred, stani uz ostale!

Čovek se lagano priključio ostalim putnicima, koji su na osam jardi od kola stajali jedan uz drugog. Stao je uz ženu.

— I drugo... — došapnu mlada žena.

Čovek nije verovao svojim ušima. Nebesa! Ala je ova nežna osoba imala živce. Čekala je kraj rečenice.

— ... I drugo, već sam imao prilike da vidim u poštanskim kočijama kako žene prilikom prepada sklanjaju stvari od vrednosti, a onda ih iz straha predaju banditima, pa im tako čak uštede trud.

— O, baš vam hvala!

— Molim. Hteli ste da čujete.

Kod kola su stajala još dva bandita sa crvenim maramama. Svako od njih je držao po dva kolta.

Čovek koji je otvorio kola, povukao je vozača sa kočijaškog sedišta i snažno ga šutnuo.

— Tako, ljudi, brzo ćemo to obaviti. Lovu na sunce! To jest, ruke gore. Neka ledi bude ljubazna da dobaci ovamo svoju tašnu, a onda gospodi isprazni džepove.

Mlada žena pusti svoju belu tašnu na zemlju kraj nogu.

— Šta to znači? — siktao je bandit. — Ti si sigurno sita života, dete? Podigni tašnu i dobaci je ovamo.

— Vi mora da se nas užasno bojite — uzvrati devojka hladno.

Bandit se zajapurio od besa.

— Strah! — zaurlao je. — Od tebe i ova tri papagaja? Napred, izvuci čoveku koji stoji levo od tebe lisnicu iz džepa i baci je ovamo. On ima sat i...

— Ako nešto hoćete da prisvojite morate se sami pomučiti. — U tom trenutku nije bilo nikog ko se nije divio njenoj hrabrosti.

Bandit joj priđe na dva koraka.

— Slušaj, ledi, ti ne shvataš situaciju. Nemamo mnogo vremena, rekao sam ti već. Ili ćeš sad učiniti ono što sam ti rekao, ili ćete svi četvoro ležati u prašini sa rupama u stomaku.

Po njegovom pogledu se moglo zaključiti da se ne šali.

— Svejedno, ovim ljudima neću ništa da uzmem. Ako već moramo da umremo, onda nas naknadno možete opljačkati! Ja u svakom slučaju neću dotaći tuđe vlasništvo.

Na to bandit priđe i snažnim šamarom odgurnu ženu u stranu.

U sledećem trenutku čovek koji je delovao tako ozbiljno i mirno čak i svojim saputnicima u kolima, po-

diže naglo nogu i izbi banditu revolver iz ruke.

— Pseto! Ja... — zastao je u pola reči jer je video cev jednog velikog kolta, okovanog srebrom, uperenu u svoje grudi.

— Stoj lepo i mirno, druškane, inače će se sigurno dogoditi nešto neprijatno. — Mirni putnik je to izgovorio ledenim glasom.

Kao hipnotisan, piljio je bandit strancu pravo u oči, koje su delovale kao sečivo. I ostali banditi su videli te oči. Devojka, koja je klečala na zemlji, podiže pogled prema svom saputniku i dah joj zastade.

— Bacite oružje, momci!

Niko se ne pomeri. Banditi su stajali nemo i ukočeno i piljili u putnika koji je iznenada postao tako opasan.

Konačno se jedan od dvojice lupeža, koji su stajali napred, kod konja, rešio na otpor.

— Šta hoćete vi, čoveče? Ovde stoji kolt prema koltu. Nas smo još dvojica naoružanih.

— Baci pucaljku!

Glas putnika je postao još za nijansu opasniji i više preteći. Bandit koji se pobunio, poteže kolt. Sivi oblak barutnog dima izdiže se iznad konjskih glava. Kolt je banditu bio izbijen iz ruke. Zapanjen, lupež je gledao svoju raskrvavljenu nadlanicu.

Putnik ponovi još jednom.

— Dole koltove!

Revolveri padoše u travu.

— Okrenite se! — čulo se drugo naređenje.

Bandit, kome je putnik nogom izbio oružje iz ruke, hteo je naglom akcijom da popravi situaciju. Okrenuo se i zamahnuo pesnicom. No, promašio je. Stranac je uvukao glavu u ramena i banditu koji je od silina sopstvenog zamaha gotovo pao na zemlju, uhvatio levu ruku i okrenuo je.

Napred, kod kola, ostala dva bandita htela su da iskoriste gužvu. Okrenuli su se i bacili na svoje koltove.

Odjeknuše dva pucnja. Lupeži se trgoše kao ošinuti.

— Tako, prijatelji, dosta je bilo šale. Imam tačno još tri metka u magacinu. Tri! Nadam se da ste shvatili!

Rekavši to, putnik pokaza rukom prema otvorenoj preriji.

— Gubite se! I to odmah! Ko za tri sekunde bude još ovde kod kola, zbrinut je za uvek!

Ton kojim je ovo rečeno nije ni jednog trenutka doveo bandite na pomisao da pretnja ne bi bila i ostvarena. Lupeži su dobro shvatili. Trčali su kao pretučeni psi prema otvorenoj preriji.

Kraj kočije je bilo mirno. Putnici su gledali za lupežima, koji su pružali gotovo smešnu sliku.

Najzad vozač prekide napregnuto ćutanje, skide šešir s glave i baci ga u vazduh.

— Nebesa! Ovo je bio podvig. — Pritrčao je strancu i hteo da mu stisne ruku.

Ovaj samo klimnu glavom.

— Trenutak! — Bio je upravo zauzet punjenjem revolvera. Kada je iskusnim i spretnim pokretima obavio ovaj posao, prihvatio je vozačevu desnicu.

Bradonja zabaci šešir na zatiljak.

— To se zove rešenje problema, mister. Obećavam vam da ovo neću zaboraviti ni do samrtnog časa.

Kladim se da ste šerif, slavan čovek.

Putnik odmahnu glavom.

— Ne, ne verujem.

Bradati vozač se počeša iza uha.

— He, u to me ne možete uveriti. Viđao sam brze i brže ljude. Čak sam video i Vajld Bila kako puca. Vi ste za metak brži od njega. Da niste pucali desnicom, rekao bih: Vajat Erp.

Vozač je očekivao izuzetno dejstvo svojih reči. Ali na putnikovom licu zaigra čudan osmeh, dok je odmahivao glavom.

— Ne, mister, na žalost, veoma ste daleko od istine.

Kauboj pokaza rukom na preriju.

— Pogledajte, ne trče više. Jedan od njih je čak zastao!

— Da — prihvati stari čovek. — Za ime božje, možda će da se vrate!

Putnik koji je oterao bandite reče, smešeći se:

— Ako se budu vratili onda ja jesam Vajat Erp! — Rekavši to odvojio se od ostalih i pošao prema žbunu. Doveo je tri osedlana konja. Ostali su ga začuđeno posmatrali.

Vozač se lupi po čelu.

— Na to sam sasvim zaboravio. Kao da su mogli doći ovamo pešice. Divno, konje možemo vezati pozadi za kola.

Hrabri putnik odbi predlog.

— Za svaku sigurnost, jahaćemo ih.

— Ko će to jahati? — upita stari čovek uplašeno.

— Pa, ovaj mladi čovek i ja.

Kauboj prihvati predlog i vinu se u sedlo. Stranac ga je sledio.

Izjahali su ispred kočije, dok ih je devojka pratila pogledom.

Kočijaš veza trećeg konja pozadi za kola, pope se na svoje sedište i potera konje. U kasno popodne poštanska kočija stigla je u grad Gilet.

Hrabri putnik i kauboj jahali su samo sto jardi ispred kola. Stali su pred šerifovu kancelariju. Kauboj je ostao napolju, a drugi jahač stupio u Bangsovu kancelariju.

— Dobar dan, šerife!

Bangs se pridiže.

— Da?

— Dovodim vam tri konja. Pripadaju trojici šaljivih momaka, koji su usput napali poštansku kočiju. Sigurno će uskoro doći po konje.

Šerif pogleda kroz prozor i vide kočiju koja se upravo zaustavljala pred zgradom pošte.

Šerif umorno klimnu glavom i pođe napred sa strancem.

U to su dva putnika upravo silazila s kola. Bradati vozač priđe šerifu i obavesti ga o napadu.

Preko, ispred „Gilet" bara, stajao je jedan čovek, naslonjen na stub trema. Svako u gradu ga je poznavao. Bio je to Hal Donegan, jedan od Kravenovih ljudi. Pogani kavgadžija i revolveraš, koji je gotovo stalno boravio u gradu i šljunirao naokolo. Od kada je pre godinu dana pretukao mladog kovača i usred dana ubio u dvoboju Bada Kolinsa, sina jednog od farmera nastanjenih u okolini grada, svi su mu se sklanjali s puta. Naročito od kako je u dvoboju revolverima pobedio Taba Nolena, najboljeg strelca koga je Gilet ikada imao.

Donegan je bio ograničen i surov

tip. Imao je isturenu široku bradu i vodnjikave, lukave oči.

Iznenada Donegan primeti tri konja. Životinje nisu imale nikakav žig, pa ipak ih je ubojica poznao. Lagano je pošao prema šerifu koji je upravo razgovarao sa vozačem kočije.

— Ko je ove konje doveo?

Vozač nije primetio da se šerifovo lice natuštilo. Naivno se osmehnuo Doneganu i ispričao mu sve.

Inače sitne oči Kravenovog revolveraša su se još više smanjile.

— Gde je taj čovek? — prosiktao je.

— Koji čovek?

— Onaj što je pucao? Onaj koji je tri momka, hoću da kažem tri bandita oterao?

Vozač se okrete i pokaza na stranca koji je upravo izvlačio svoju torbu iz kočije.

Donegan nabra obrve.

— On? Taj ljigavi tip?

Vozač se trže. Hal Donegan pođe prema kolima. Stao je tik iza stranca.

— Hej!

Stranac načini prvo korak napred, pa se tek onda okrenu. Pogledao je Donegana oštro.

— Šta je?

— Jesi li ti doveo konje?

— Da nisu tvoji?

Donegan uhvati vazduh. Kako to ovaj momak govori s njim?

— Čini mi se da ti ne znaš s kim govoriš i gde se nalaziš.

— Sasvim tačno znam. Nalazim se u Gileti i govorim sa čovekom, koji ima prilično loše manire.

— Reci, da nisi možda bolestan — pitao je Donegan.

— Pa i jesam. Može biti. U svakom slučaju, s vremena na vreme. Ali to s tobom nema veze.

Šerif je brižnim pogledom posmatrao ovu dvojicu. Vozač je hteo da se umeša. Prišao je i rekao:

— Ovaj se čovek veoma grubo ophodi prema vama, mister, ali ne obračajte pažnju na to. Ne morate, uostalom, ostati ovde!

Na to ga levi Doneganov bekhend baci u prašinu.

Šerif steže zube i priđe Doneganu.

— Mi ovde ne želimo ni tuču ni pucnjavu, mister Donegan.

Kravenov čovek položi desnu ruku na nisko prikačen opasač:

— Šta ti imaš da brineš, Bangs. Vuci se u svoju buvaru!

Zvezdonosac je znao da mu je to poslednja šansa.

Ulica je bila puna sveta. Preko na vratima pošte stajao je Dik Havergold, predsednik opštine, kraj njega Mek Faden, poštar. Pred susednom kućom stajao je berberin i njegov pomoćnik. Obojica su netremice posmatrali šta se događa. I ne samo oni. Gotovo pred svakom kućom i salunom bilo je ljudi, a da ne računa radoznale oči, koje su pratile događaje iza spuštenih zavesa. Konačno, svi su poznavali Donegana, najopasnijeg među Kravenovim ljudima.

Ipak, ovo je bez sumnje bila poslednja šansa Donalda Bangsa, šerifa u Giletu. On je sada mogao da se okrene i uputi u kancelariju i skine zvezdu s grudi. No, tada ni pas ne bi više primio komad hleba od šerifa koji uzmiče. Osim toga, šerif nije bio čovek koji uzmiče.

Duboko je udahnuo vazduh, mu-

čio se da ne zgrči pesnicu i prišao korak bliže.

— Mister Donegan! Ja sam vam već rekao da mi u gradu ne želimo ni tuče ni pucnjave. Takva vremena moraju konačno da prođu. Ovaj čovek vam ništa nije učinio.

Ljudi su cenili hrabrost koja mu je bila potrebna da izgovori ove reči.

Donegan priđe sasvim blizu. Nagnuo je glavu na stranu i rekao mirno.

— Bangs, čuo si šta sam rekao. Gubi se u svoju buvaru, inače ću te iseći na komade!

Čuvar zakona se nije pomerio. Samo mu je lice posivelo. Pedeset šest godina mu je pritiskivalo pleća.

— Odlazi — promrsio je revolveraš.

Bangs je stajao. Kravenov čovek zamahnu levicom. No pesnica mu ne stiže daleko. Udarila je u torbu koju je stranac podmetnuo. Torba pade na ulicu, zatvarač popusti i na zemlju se sruči veliki broj bleštavih lekarskih instrumenata.

Donegan pogleda stranca začuđeno. Onda mu pogled kliznu na torbu i rasute instrumente.

— Do sto đavola! Krpač kostiju! Pogani krpač kostiju se usuđuje da se nosi sa Holom Doneganom.

Stranac se saže i pokupi instrumente u torbu od krokodilske kože.

Dok je bio sagnut, udarac nogom pogodio ga je u rame i oborio na zemlju. Stranac se odmah podigao. Stajao je raskoračen, malo sagnute glave i delovao čudno. Čak i šerif Bangs je to primetio. Izmakao je korak unazad. I vozač se zaklonio iza kočije. Ljudi na tremovima su se ukočili. Ulica je za tili čas bila prazna. Svima je bilo jasno da je stranac pravi, odličan strelac. Ako to njegovi pokreti nisu još odali, ali pogled jeste.

Mali Leon Prado nervozno je trljao bradu i šaputao svom susedu Hosteru, ne skidajući pogled sa stranca.

— Možda ćemo sada doživeti veliko iznenađenje.

Hoster mu uzvrati.

— To bi bilo sjajno.

I mlada žena, koja je upravo stupila na trem, držeći u ruci svoj svetli kofer, primetila je nešto posebno u strančevom držanju. Samo jedna osoba nije primetila. — Hal Donegan. On se glupo cerio.

— Šta je burazeru? Šta piljiš kao tele u šarena vrata?

Strančeve usne se jedva pomeriše.

— Hodi ovamo.

Donegan se resko nasmeja.

Ono što se u sledećem trenutku dogodilo grad Gilet neće nikada zaboraviti.

Donegan se munjevito, kao divlja zver, ustremi na stranca. Ovaj pak, kao torero, u poslednjem deliću sekunde uzmače u stranu. Još dok je izvodio ovu fintu telom, zamahnuo je oštro i ivicom šake pogodio revolveraša za vrat ispod samog potiljka. Ovaj samo klonu u prašinu kao klada.

Sve oči bile su upravljene na Kravenovog čoveka. Ovakvu sliku grad još nije video. Kravenov čovek leži u prašini glavne ulice Gileta.

To jednostavno nisu mogli da shvate.

Hal Donegan je posle nekoliko sekundi došao svesti, uspravio se na kolena i tresao glavom kao pokisao pas. Zatim je stavio šešir na glavu i uspravio se na noge. Dejstvo udarca je već bilo prošlo. Bila je to kratka nesvestica, koja je za trenutak oborila Donegana s nogu. Stajao je kao marioneta, a onda naglo uzmakao desetak jardi unazad.

Oči su mu ličile na uzani prorez. Isturio je glavu napred.

— Ti si brz, momče. Ali ne dovoljno. Nisi ni svestan da si proigrao. Poteži!

Bangs zaurla.

— To je ludost! Donegan! Ovaj čovek nema opasača, kolt...

— Zaveži, Bangs! — siktao je revolveraš.

— Imam revolver — rekao je stranac mirno, otkopčavajući kaput.

Donegan nestrpljivo viknu:

— Poteži, konačno! Inače ću te ustreliti!

— Poteži prvo ti, burazeru! — uzvrati mu stranac hladno, pri čemu mu desna ruka kliznu vešto na dole.

Donegan nalete na trik, izvuče kolt i, opali. Bilo je to u istom trenutku kada je i na drugoj strani odjeknuo hitac. Stranac je ležao na zemlji i u padu opalio levom rukom, koja mu je još stajala gore, kada je Donegan izvlačio revolver.

Krupni revolveraš se zaneo. Kolt, koji mu je protivnikov metak izbio iz ruke, ležao je iza njega. Metak mu je zakačio rame, jer je u trenutku kada je stranac pucao, držao ruku visoko. Više nego bol, iznenađenje da je pogođen, učinilo je da se Donegan zanese i gotovo padne. Piljio je staklastim pogledom u protivnika koji je u jednom skoku bio opet na nogama i veštim saltom ubacio revolver u futrolu.

Uzvik oduševljenja zastao je posmatračima u grlu. Razlog zato bio je veoma jak. Iz pravca korala, koji je pripadao Kravenu nailazila su dva jahača. Da li ih je pucnjava privukla?

Ko bi to mogao da zna!?

U svakom slučaju, bilo ih je dovoljno samo pogledati pa da svakom zastane dah. Bila su to dva momka gora od Hala Donegana — braća Averet. Pored Bena Hertkleva i nadzornika Bilingsa bili su najozloglašeniji momci sa Kraven ranča. Približavali su se korakom. Tvrda, uglasta lica, preplanula i mračna, žučkaste oči i tanka usta: to je bio zajednički opis za braću Averet.

U trenutku kada su se nalazili na tridesetak jardi od Donegana, šerif stade na sredinu ulice. On još uvek nije odustajao. Trebalo je da još nešto učini. To jest, bar da pokuša. Prišao je strancu i položio mu ruku na rame.

— Mister, morate da napustite grad.

Čovek ga pogleda upitno.

— Zbog čega?

— U gradu neće biti više puškaranja.

Stranac je gledao čuvara zakona pravo u oči.

— Šerife, pa sami ste rekli da ništa drugo nisam učinio nego branio svoj život.

U međuvremenu su prišla dva jahača. Kada su stigli do Donegana, ovaj okrete glavu:

— Hej, momci, pogledajte ovog. On je krpač kostiju.

Braća su ispitivački posmatrala stranca.

Džim Averet, stariji, kliznu iz sedla. Lagano se približavao strancu.

— Hej, druškane, za krpača kostiju si prokleto dobar strelac. I Ed Averet kliznu iz sedla. Ostao je da stoji uz Donegana.

— Ja sam ovog čoveka proterao iz grada — umeša se šerif.

Džim Averet podiže ruku.

— Zaveži, Bangs, inače ćeš i ti s njim u prašinu. Rekao je to sasvim tiho, ali reči nisu ostale bez dejstva.

Bangs se okrenuo i pošao lagano natrag prema tremu.

Džim je stajao samo jednu jardu od stranca. Stavio je ruku na bedra.

— Dakle, ti si krpač kostiju? Pa to je ludo. Nemaš valjda nameru da ostaješ u gradu?

— Sve zavisi — odgovori stranac nemarno.

— Sve zavisi? — kauboj se nasmeja grohotom. — Ne, mister, ne zavisi ni od čega. Naprotiv. U prvom redu, mi ovde već imamo lekara, a drugo mi imamo nešto protiv da ti ovde ostaneš. Šta kažeš sad na to? — Upitavši to, Averet se strancu unese u lice. Ovaj se ne pomače.

— Nalazim da je divno. Ako nemaš ništa protiv, pošao bih preko da najmim sobu u hotelu.

Lice Džima Avereta se pretvorilo u masku.

— Imam, krpaču kostiju, imam nešto protiv. Mnogo čak. Rekao sam ti već da ovde nemaš šta da tražiš.

Stranac uze torbu, okrete se i pođe gipkim koracima prema hotelu.

— Stoj! Poteži!

Kao fantom, stranac se okrete. U rukama su mu blistala dva srebrom okovana kolta. Dvanaest hitaca odjeknuše ulicom. Velika tabla na berbernici poigravala je kao pomahnitala tamo-amo.

Onda nastade grobna tišina.

Džim Averet se pokrenu i lagano uputi prema zgradi na kojoj se nalazila tabla.

Tri puta je brojao. No, tako je bilo: dvanaest rupa je bilo poređano u krug jedna do druge na metalnoj ploči, kao da je neko šestarom nacrtao prvo krug, a onda bušio rupe.

Mrtva tišina.

U tom trenutku se podmuklom Edu Averetu učinilo da je kucnuo njegov čas. Desnica mu kliznu prema koltu.

Stranac koji je vratio svoja dva prazna kolta u futrole, pritisnu podlakticu gotovo neprimetno uz telo. Na to iz rukava izlete mali revolver.

Desnica Eda Avereta ostala je prikovana za dršku revolvera.

Stranac uzmače tri koraka unazad.

— Na ovakva iznenađenja mora se biti spreman. Pa, izgleda da je baš zabavan grad, ovaj Gilet. — Rekavši to, stranac promeni ton i reče oštrim glasom. — Imam dva metka u ovoj puci prijatelji. Možete biti sigurni da ću umeti da ih upotrebim.

Džim se vraćao. Nije više držao ruke na bedrima. Zastao je na pristojnom odstojanju od stranca.

— Slušaj, krpaču kostiju. Ti me doista zasmejavaš. Ovo sito, pritom

pokaza na metalnu tablu, nije ni malo loše. A trik sa igračkom od revolvera bio je čak izvanredan. Ti si doktor? Meni se pak čini da imaš prokleto mnogo dara za neki drugi posao.

Stranac je još uvek držao mali revolver u ruci. Prvi put je oprobao ovaj trik. Pre dva meseca je u Sent Luisu kupio revolver. Iz čiste opreznosti ga je pri polasku na ovaj put prikačio ispod mišice i to tako da pri malom pritisku izađe iz futrole i klizne kroz rukav. Ovakav revolver na zapadu koristi samo mali broj ljudi. Oni čije je posao opasan. Osim toga, rukovanje ovakvim skrivenim revolverom iziskuje izuzetnu spretnost.

Tišinu, koja je sad nastala, iskoristio je šerif Bangs.

— Mister, rekao sam vam da morate napustiti grad.

— Čuo sam.

— I?

— Napustiću grad.

Posle ovih reči stranac se ponovo uputi prema hotelu. Braća Averet i Donegan gledali su za njim.

Gilet je imao svoju senzaciju. Došao je čovek, neupadljiv, građanski odeven, lekar, koji je pokazao trojici najopasnijih Kravenovih ljudi da stvari mogu i drugačije da se razvijaju.

Ali, na šta je još sve to moglo da izađe? Stranac može najkasnije do sutra popodne da bude mrtav. Kravenove horde će ga rastrgnuti. Kraven će mu pre svega suprostaviti Bena Hertkleva, koga ni jedan revolveraš do sada nije pobedio.

U kućama, a naročito u dvema kafanama, o tome se žučno raspravljalo. Stranac nema pravu šansu da se izvuče, to je svima bilo jasno. Čovek je, doduše, pokazao majstorstvo u streljaštvu ali je, takođe, vešto blefirao. Samo je pitanje koliko se mogu Kravenove ajkule blefirati? Jednom, dva puta i onda je gotovo.

Uprkos svemu, stranac koji je tog popodneva stigao u grad poštanskom kočijom, uskovitlao je veliku prašinu.

Službenik na recepciji hotela ga nije pitao za ime, nije mu čak ni poturio knjigu gostiju. Samo mu je ćutke pružio ključ.

Stranac ga uze i uputi se uz stepenice pokrivene tamnoplavim zastiračem. Soba tri. Bacio je šešir na stolicu i sručio se onako odeven na postelju. Posle desetak minuta neko zakuca na vrata.

— Mister!

— Da.

— Imate li neku želju?

— Donesite mi flašu rakije.

— Rado.

Tek što je otpio nekoliko gutljaja, kada neko ponovo zakuca.

Stranac se malo uspravi u postelji. U levoj ruci je držao mali revolver, koji se gotovo nije primećivao.

— Da.

Vrata se odškrinuše i na njima se videla seda glava.

— Mogu li da uđem, mister?

— Izvolite.

Stranac otpi još jedan gutljaj iz flaše.

U to je posetilac ušao, zatvorio vrata i ostao da stoji kraj njih, nervozno vrteći u rukama svoj novi, svetli stetson.

— Mogu li da govorim s vama?

Stranac spusti flašu na noćni ormančić. Sedokosi pogleda oko sebe pa priđe bliže.

— U Giletu je nastao pakao, mister.

— I meni se čini — uzvrati stranac ne pomerivši se. Zapalio je mirno cigaru.

— Da — nastavi sedi čovek. — Ovde je strašno. Rodžer Kraven vršlja ovuda kao lud.

— Kraven? — upita stranac. — Ko je to?

— Veliki odgajivač stoke. Ima dvadeset milja severno od grada veliki ranč.

Strančevo interesovanje je nestalo. Rekao je samo.

— Tako!

Stari čovek priđe bliže krevetu.

— Taj Kraven je ološ. Ljudi ga zovu kraljem stočara. Bolje da ga zovu ubicom. On je strahovito bogat i isto toliko surov. Sve male rančere u okolini je uništio. Sada se upravo bavi time da uništi svog poslednjeg konkurenta Sredstva kojima se pri tom služi su užasna.

— Pa vi imate šerifa, a sigurno da u kraju postoji i sudija.

Posetilac rezignirano odmahnu glavom.

— Ne, oni ne mogu ništa da urade. Šerif više nema autoriteta u gradu.

— Aha.

Stranac je pratio pogledom kolutove dima, koji su se dizali prema tavanici.

— Mister — počeo je stari još jednom — zaboravio sam da vam se predstavim.

— Ne mari, ja i nisam radoznao.

— Ime mi je Havergold. Ja sam predsednik opštine u Giletu. Mister, ja ne znam ko ste vi, a to mi je i svejedno. Ljudi u baru govore da ste revolveraš.

Stranac nabra obrve.

Havergold požuri da popravi stvar.

— Molim vas, mister, da to ne shvatite pogrešno. Meni je potpuno svejedno šta ste i ko ste. Samo jedno znam da ste odličan strelac.

— Aha — stranac olabavi kravatu.

Havergold nije reagovao na ovaj upadljiv znak da je suvišan.

— Mister, potreban nam je neko ko bi bio uz nas. Čovek koji bi prihvatio zvezdu.

— Aha.

— Mister, vi ste taj čovek. Daću vam predlog. Razmislite do sutra ujutru. Molim vas.

Stranac odmahnu glavom.

— Nemojte me moliti ništa, predsedniče. Ne treba ni da razmišljam. Ja nisam šerif.

— Pa postanite — insistirao je predsednik opštine.

— Ne hvala, taj posao me uopšte ne interesuje.

Predsednik uzdahnu, nakloni se i iziđe.

x x x

Iza zavese na prozoru svoje ordinacije stajao je ćelavi lekar Greg i zamišljeno gledao kroz zlatom optočene naočari na ulicu.

Kada je predsednik ušao, okrenuo se.

— Dakle?

Havergold odmahnu i sruči se u jednu naslonjaču.

— Ni ne pomišlja, doktore.

Lekar potvrdi.

— To sam i pretpostavljao. Bilo bi suviše lepo da bi bilo istinito.

Havergold je otirao znoj s čela.

— Jedno je sigurno. Gore kod njega me više ne bi odvuklo ni deset konja. Kakve oči ima taj čovek... osećam pritisak u zatiljku od njih.

Lekar Greg sleže ramenima. Uzeo je cigaru iz kutije i pružio je Havergoldu. Ovaj odbi.

— Ne, hvala. Grlo mi se steglo od one pucnjave, pa onda još i poseta.

Lekar je zamišljeno gledao u jednu tačku.

— Trebalo je predložiti sumu.

Predsednik odmahnu.

— Vi me niste dobro shvatili, doktore, ili se ja nisam dobro izrazio: čovek neće zvezdu.

— Tačno, to sam i pomislio. Mora da je to osoba naročitog soja. Možda bi ga veća suma privukla.

— Ne bi ga uopšte privukla. Treba to konačno da uvidite. On me je saslušao krajnje nezainteresovano. Ne, ne, to možemo da otpišemo.

— Da — uzdahnu lekar. — Možemo da otpišemo. Mogu da se kladim da neće živeti duže od sutrašnjeg dana. Možda biste mogli da nađete nekoliko ljudi koji bi bili uz njega, da je prihvatio zvezdu. Ovako, on sam ne bi mogao ni da se nosi sa Kravenom. Ne ostaje nam ništa drugo nego da sahranimo i ovu poslednju iskru nade.

Napolju su se otvorila vrata.

Lekareva domaćica prijavi lekaru posetu jedne mlade dame.

Doktor Greg reče srdačno:

— Da, molim!

Bila je to mlada žena koja je došla poštanskom kočijom.

— Doktor Greg?

Lekar potvrdi i priđe joj.

— Ja sam Džudi Helmers. Vi se, verovatno, više ne sećate moje majke. Ona je pre...

Lekar uzviknu od iznenađenja.

— Helmers! Tačno. Vi ste ćerka Džona Helmersa. Kada sam malopre video vaše lice, lupao sam glavu time na koga me podsećate. Vi sigurno želite da posetite oca, gospođice?

— Da, Mak Kolbi mi je pisao da mu je veoma loše.

— To je, na žalost, istina. Kada hoćete da idete na očevo imanje?

— Ujutru rano. Malo sam umorna od dugog puta.

— Naravno. Odmah ću poći s vama preko u hotel, ako dozvolite.

Džudi Helmers se zarumene.

Greg je uhvati za ruku.

— Ovo je naš predsednik opštine. Upravo se vratio s teškog posla. Predsednik se stenjući pridiže iz naslonjače. Lekar se izvini i povede devojku u hotel.

— Soba četiri, gospođice — reče službenik na recepciji.

Džudi je još neko vreme razgovarala sa lekarom. Kada je otišao, sela je slomljeno u naslonjaču i zaspala u njoj. Tresak nekih vrata je probudi. Trgla se, protrljala lice i ustala. Prišla je zatim vratima svoje sobe i otvorila ih. Ponovo se trgla. Na vratima sobe s druge strane hodnika stajao je čovek iz poštanske kočije. Već je htela da zatvori vrata, kada se seti nečega.

— Mogu li na trenutak da govorim s vama, doktore?

— Izvolite — odgovorio je, ne baš srdačno. Pošto nije pokazao nameru da uđe kod nje, zatvorila je vrata

svoje sobe i ušla kod njega. Čovek stade, hladno kod naslonjače.

— Molim — upitao je, ponudivši devojku da sedne.

Džudi steže srce i sede. Udahnula je vazduh, pre nego što je počela.

— Jeste li vi lekar?

Čovek nabra obrve.

— Znači, ispitivanje počinje.

Džudi porumene i obori glavu.

— Ne, to ne treba da mi kažete. Prilikom prepada na poštansku kočiju ne bih ni pomislila da ste lekar, ali sam posle videla vašu torbu sa instrumentima.

Čovek stade kraj prozora. Gledao je napolje dok je govorio.

— Bio sam lekar. Zubni lekar. Ali to je bilo dosta davno.

— I šta radite sada?

Stranac se okrete.

— Dakle, ipak ispitivanje.

Džudi nije smela da ga pogleda. Oči su joj bile prikovane za pod.

Čovek se iznenada nasmeja.

— Moja egzistencija je uništena, gospođice. Ja sam čovek koji nije nizašta, niti je kome potreban.

— To ja ne verujem — reče devojka hrabro i ustade. — Naprotiv, vi ste veoma vredan čovek. Da nije bilo vas, dole na putu bi ležao jedan ubijen čovek, a možda i više njih. O sukobu ovde u glavnoj ulici i da ne govorim. I slepac može da vidi da grad stoji na dinamitu, da ovde tinja neka opasna podzemna vatra. Vi ste šerifu najverovatnije spasli život i doveli u red tri grubijana. I još, kako ste to učinili. Nikad to neću zaboraviti, mister...

— Holidej — reče čovek. — Samo, nije mi baš stalo da neko sazna moje ime.

— Ja se zovem Helmers. Džudi Helmers. Moj otac ima dole na jugu, s one strane neke ranč. On ne zna da dolazim. To jest... zbunjeno je kršila ruke, on je jako bolestan.

Holidej je klimnuo glavom da je ohrabri.

— Doktor Greg mi je dao savet.

— Kakav savet?

— Da vas zamolim, da me otpratite do ranča.

Holidej odmahnu glavom.

— Ovde ljudi imaju silno mnogo briga. Čudno, da nikome nije palo na pamet da i ja možda imam nekog, svog posla.

— Mister Holidej! — Devojka mu priđe i pogleda ga molećivo. — Možemo preko u konjušnici iznajmiti konje. Ranč nije daleko. Doktor Greg smatra da ste vi jedini čovek kome me može poveriti.

— Divan čovek, taj doktor Greg.

— Vi nećete?

Holidej izvuče cigaru iz džepa.

— Gospođice Helmers, nemojte se ljutiti. Ja sam grubijan.

— Znam — prekide ga mlada žena.

Na usnama bivšeg lekara zaigrao je osmeh.

— Malo pre je ovde bio predsednik opštine i ponudio mi je mesto šerifa u Gileti.

Džudi klimnu glavom.

— Sada vas razumem. Ali, i vi treba da razumete ovdašnje ljude. Vaše streljačke sposobnosti su ih veoma impresionirale.

Holidej sleže ramenima.

— Žalostan način da se nekom imponuje.

— Žalostan? — Džudi Helmers odlučno pogleda čoveka u lice. — U ovoj zemlji je to nešto što vredi zlata. Pre svega, u ovom gradu,

— Da, i ja imam takav osećaj.

— Jeste li već čuli za Rodžera Kravena?

— Jesam. Predsednik mi je govorio o njemu. Mora da je neki veoma nezgodan čovek.

— On tiraniše ceo kraj. Ljudi ga nazivaju kraljem stočara, jer ima ogromno krdo goveda na pašnjacima. Za veoma kratko vreme, svega nekoliko godina, rasterao je sve ostale rančere i uništio ih. Čak su dvojica ubijena. Bili su ovde starosedeoci. Moj otac je sada poslednji koji mu stoji na putu.

— On stoji najverovatnije na izgubljenoj straži, gospođice. — Holidej je zapalio cigaru i odbijao guste oblake duvanskog dima prema tavanici.

Džudi priđe prozoru i pogleda niz ulicu.

— Ja nikada nisam videla svog oca, doktore. Zbog toga što se više nije brinuo o mojoj majci koja je došla natrag kod roditelja da se oporavi. Danas mislim drugačije. Kao dete stvari se posmatraju kroz priče rođaka i prihvata njihovo mišljenje. Danas na to gledam drugačije, sasvim drugačije. Otac je drugačiji čovek. On živi u drugačijem kraju, u dalekom i stranom svetu. Sent Luis je pravi raj u poređenju sa ovim gradom i krajem. U svakom slučaju, razlikuju se kao nebo i zemlja. Kada sam danas videla ovaj obračun u glavnoj ulici, iznenada sam potpuno shvatila svog oca. I on je morao da se bori, stalno bori. Nije smeo da napusti svoju kuću, svoju zemlju, svoje mesto, ukoliko nije hteo da ih izgubi. Bio je veoma ogorčen, pa ipak trebalo je da čita majčina pisma...

Holidej baci opušak kroz prozor.

— Slušajte, gospođice Helmers. Ja ne mogu da vam pomognem. Šerif me je proterao iz grada.

— Ali on je to učinio da bi sprečio Kravenove kauboje, zaustavio ih...

— Znam. Ipak, proterao me je.

— U redu, ukoliko budete jahali sa mnom, bićete van grada.

Holidej se nasmeja. Radovalo ga je što devojka nije znala njegovo ime, nije znala ko je on zapravo.

— Gospođice Helmers, ja nemam ni malo volje da se borim za ovaj kraj. Ljudi moraju sami sebi da pomognu. Ja sam već u mnogo gradova potezao oružje i upadao u vatru za druge ljude. Neću više, možete li me razumeti? Jednostavno ne mogu više. Osim toga, nisam džentlmen kakvim me vi smatrate. Ja sam pokeraš, prezreni kockar, čovek koji za zelenim stolom zarađuje novac. Čovek koji živi od toga što ima brzu ruku koju koristi protiv varalica i siledžija.

— Doktor Greg mi je rekao da ste pravi talenat. On je dosta dugo živeo u Vičiti, gde je u to vreme boravio i veliki maršal Vajat Erp. On kaže da ličite na njega po visini, a i uopšte ga podsećate na maršala.

Kockar se nasmeja.

— Sreća da nije ovo čuo.

— Ko?

— Pa, maršal Erp.

Devojka ga pogleda pravo u oči.

— Doktore Holidej, jeste li vi prestupnik?

Kockar zbunjeno nabra obrve.

— To se zove izuzetno pitanje.

— Vi niste prestupnik, niste bandit. I ako za kockarskim stolom za-

rađujete svoj novac, to u mojim očima nije ništa nepošteno. Niste probisvet. Znam sigurno da ste dobar čovek.

Oštar smeh je prekide u pola reči.

— Neka bog prihvati vaše lepo mišljenje, Džudi.

— Znam da sada hoćete namerno da budete neprijatni. Nije vam se dopalo to što sam vam rekla. Ali, vi time moje mišljenje nećete promeniti.

Lagano je prošla pored njega prema vratima. Holidej joj otvori vrata.

Džudi je zastala u hodniku tmurnih misli i oborene glave.

Vrata na Holidejevoj sobi se naglo otvoriše.

— U redu, gospođice. Spavajte sada. Polazimo oko pet ujutru.

Devojka pođe korak napred, u nameri da mu zahvali, ali joj on zatvori vrata pred nosom.

x x x

Poštanski činovnik Mak Faden se trže, kada je čuo da neko u kasne noćne sate kuca.

— Da! — doviknuo je pomalo uplašeno. — Šta je sad? Pošta je zatvorena.

— Treba da predam telegram!

— Dođite sutra ujutru. U osam otvaramo.

— Otvorite smesta! — glas je bio oštar i preteći.

Mak Faden otvori. Pred njim je stajao stranac koji je dao lekciju Kravenovim momcima.

Poštanski činovnik je posmatrao noćnog posetioca.

— Hoćete da predate telegram? — upitao je nesigurno.

— Da, već sam vam rekao.

— Hajde, napišite ga.

Poštanski činovnik navuče zeleni štit na čelo i sede za sto. Stranac je izvukao cigaru iz džepa, zapalio je i diktirao.

Radovalo bi me da pri povratku kući prođete kroz Gilet. Mak Faden je pisao. Kada je završio upita:

— Tako. Kuda treba uputiti ovaj telegram?

— U Hardin, država Montana.

— Hardin u Montani — ponovi poštar. — A kome?

— Vajat Erpu. U potpisu: Holidej.

Mak Faden, koji je već bio spustio pero na papir, zastade i podiže glavu. Iznenada vide cev revolvera uperenu u grudi.

— Zar niste razumeli? — upita čovek grubo.

— Jesam, naravno. Vajat Erpu. Potpis: Dok Holidej.

— Vi čujete verovatno i travu kako raste, mister. Ja sam rekao Holidej.

Mak Faden proguta pljuvačku.

— Da, da svakako.

— Tako, a sada pazite dobro, mister. Ja ne marim uopšte da bilo ko u gradu i ma ko drugi uopšte sazna o ovom telegramu i mom imenu.

— Naravno, mister Holidej!

Kockar plati i iziđe.

x x x

Bilo je rano pre podne, kada su devojka i Holidej ugledali pred sobom ranč.

Džudi ispruži ruku.

— Tamo, tamo mora da je.

Čovek kraj nje samo klimnu glavom. Devojka mu reče vedro.

— Vi ste veoma ćutljiv pratilac, najćutljiviji koga sam ikada srela, doktore.

Kockar nije odgovorio. Oštrim okom posmatrao je okolinu. Dok su jahali kroz kapiju, iz jedne šupe izađe kauboj i pođe im u susret. Bio je srednje visine i prilično mlad.

— Htela bih da govorim sa mister Helmersom — reče Džudi.

Džesi više nije umeo da zatvori usta, od kako je ugledao mladu ženu.

— Gazda... rančer... da... on... ja ću... Onda se okrete i viknu: — Mak!

Vrata na štali se otvoriše i na njima se pojavi Mak Kolbi. Kada je video dva jahača, pošao je prema kapiji. Pogled mu prelete preko devojčinog lica.

— Gospođica Helmers?

Džudi potvrdi.

— A vi ste sigurno Mak Kolbi?

— Da. — Uhvatio je njenog konja za uzde i poveo ga prema verandi. Holidej je sjahao i razgledao dvorište. Onda je pružio Džesiju uzde. Mak nije mogao da odvoji pogled od lepe devojke. Kada se pribrao, reče:

— Rančer je u kući, gospođice Džudi. On je bolestan. Ja sam vam o svemu pisao. Zahvalan sam doktoru Gregu što mi je sve rekao. Možda je trebalo i ranije. Gazda bi onda mogao...

Na kući se otvoriše vrata. Na verandu stupi rančer, pogrbljen od bola. Kada je ugledao devojku trže se, razrogači oči i htede da pohita napred.

— En! — uzviknuo je žustro. — En! — Onda je učinio nekoliko bespomoćnih koraka. Džudi kliznu iz sedla i pođe uz stepenice. Stala je pred starog, bolesnog čoveka, očiju zamagljenih od suza. Holidej i Kolbi se okretoše na drugu stranu.

Rančer je odmahivao glavom.

— Ne, ne to ne može biti moguće. To je isključeno. Ona bi morala imati bar četrdeset... najmanje...

— Oče!

Bolesnikovo telo se zgrči, kao da je ošinuto bičem.

Devojka priđe ocu i obgrli ga oko vrata.

— Tata!

Stari Džon Helmers nije shvatio. Potrajalo je nekoliko minuta dok je razabrao. Onda je uhvatio ćerku za ruku i hteo sa njom da uđe u kuću.

— Hajde, hajde sa mnom, dete moje. Ne mogu sada da ti kažem: uđi u kuću, ona mi još pripada. Tebi i meni. Džudi to je i tvoja kuća. Mak! Hej, Mak stari kravaru, jesi li shvatio. Imam naslednika. Ćerku! Ćerku. Stari čovek se zatetura. Imam naslednika. Ćerku. Pravu...

Džudi privuče naslonjaču i položi bolesnog oca u nju.

Helmers je posmatrao svoju ćerku. Nije mogao da skine pogled s nje.

— Džudi se zoveš, Džudi. Znaš li da je to lepo ime i da smo ga nas dvoje voleli; tvoja majka i ja. Mi smo, u stvari, jednom govorili da ako budemo imali ćerku...

Džudi kleče kraj naslonjače. Otac je milovao po kosi.

— Ti si kao slika i prilika svoje majke, Džudi.

Devojka posle nekog vremena ustade.

— Mislim da bi trebalo da ti predstavim mister Holideja. On me je doveo ovamo.

Holidej je stajao kraj stepenica i dodirnuo obod svog šešira.

— Mnogo vam hvala, mister Holidej. Žao mi je što vas ne mogu posebno ugostiti. Ali ja sam veoma bolestan. Osim toga, da budem iskren, nalazim se u izuzetno teškoj situaciji. Ranč...

— Znam — reče kockar i pođe uz stepenice.

Džudi ga pogleda.

— Da li vam se jako žuri, mister Holidej?

— Ne, naročito.

— Onda vas molim u ime svog oca, da bar do sutra ostanete kod nas.

— Da! — reče rančer dok su mu oči sijale.

Mak priđe zabrinut.

— Zar ne biste ušli u kuću, gazda?

— Ne, Mak. Ovo je Mak. Moj nadzornik.

Džudi mu klimnu glavom. Helmers podiže pogled na kockara.

— Veoma sam vam zahvalan, mister Holidej. Jeste li i vi iz Sent Luisa?

— Ne — odgovori Holidej. — Samo sam sedeo u kočiji koja je išla u Gilet.

— Vi ste naš gost koliko god budete želeli. Na žalost, moram ponovo da govorim o neprijatnim stvarima. Stvari, naime, stoje ovako: ja moram danas da računam sa još jednom posetom. Posetom koja treba da okonča moj boravak na ranču. Kraven je otkupio četiri moje menice. Tako je sva moja stoka i sva moja zemlja u njegovim rukama.

— Ali ne i ovaj ranč i zemlja na kojoj se ranč nalazi — reče Džudi energično. — Doktor Greg mi je sve ispričao.

Helmers je trljao čelo:

— Zašto ranije nisi došla, Džudi? Možda bi sve bilo drugačije. Kraven mi je odvukao momke, a one, koji nisu hteli da pređu kod njega, oterao je sa mog imanja pretnjama. Sada je prekasno.

— Nije prekasno, oče. Mi ostajemo ovde.

— Da, to bi bilo lepo. Ali nećemo moći da se nosimo s njim.

Odmah posle ručka, srednji brat Kolbi ulete u kuću.

— Iza brežuljka sam video oblak prašine, gazda.

Rančer mu mirno odgovori:

— Da, to je Kraven.

— I? — upita Mak koji je upravo prišao prozoru. — Šta će se dogoditi?

— Ništa. — Helmers obori glavu na grudi. — Ništa, Mak. Otići ćemo. Reći ćemo im da ćemo otići.

— To nećemo učiniti.

Ovo je rekla Džudi, jasno i glasno.

Ljudi je pogledaše.

— Sam si rekao, malo pre — objašnjavala je ona — da su se stvari sada promenile. Ja sam tvoja kći, tvoja naslednica.

— Da, Džudi, ali ti ne možeš da držiš ranč. Suviše je veliki, a ono što je od tog velikog preostalo, gotovo je — ništa.

— To je dovoljno. S tim ćemo početi iz početka. Doktor Greg mi je pričao da si nekoliko puta morao da počinješ ispočetka. Ja ću to sada či-

niti za tebe, a kada ozdraviš, radićemo zajedno.

— Ali ti ništa ne znaš o poslovima na ranču.

— Budi bez brige, tata. Ja sam živela na ranču sedam milja od Sent Luisa, jedanaest godina kod strica Sama. To je brat moga dede.

Holidej priđe prozoru.

— Eno ih, dolaze.

Mak je upitno pogledao Holideja.

— Šta ćete vi učiniti?

— Boriti se — odgovori kockar muklo.

Rančer je čuo ovaj razgovor. Naglo je ustao.

— Da, i ja bih se borio, mister Holidej. Kao i uvek do sada. Ah, nećete mi valjda reći, da se sa dva kauboja i jednim deranom i jednom mladom devojkom mogu suprotstaviti čitavoj hordi naoružanih kauboja?

— Da, upravo to hoću da vam kažem. Dolazi svega pet jahača. Mi smo sa gospođicom Džudi čak brojniji.

Helmers se gorko nasmeja, a kockar nastavi:

— Neka nadzornik uzme pušku i stane na otvor krova štale. Džim neka se postavi u ambaru. Deran neka se skloni iza kapuje korala. Tako njih trojica mogu da drže celo dvorište na nišanu, ne izlažući se opasnosti da sami budu pogođeni. Vi, mister Helmers, ostanite kraj prozora s puškom. Gospođica Džudi neka bude iza vrata.

Za trenutak u sobi je vladala tišina. Čula se muha kako udara krilima u okno.

Mak se okrete naglo:

— A vi? Gde ćete vi biti?

Holidej odgovori mirno:

— Ja idem na verandu.

— Vi? — rančer nabra obrve.

— Da — uzvrati kockar oštro. — Ako vam je stalo da se Kraven vrati odavde što pre, onda treba da požurimo.

Helmers pogleda svog nadzornika.

— U redu, on je u pravu. Učinićemo tako, kako mister Holidej kaže. Napred, momci na svoja mesta!

Kauboji otrčaše spremno.

Kada je Kraven ujahao u dvorište Helmersovog ranča, svi su bili na svojim mestima.

Lice kralja stočara sijalo je. U očima mu je blistao pobednički sjaj. On se i osećao kao pobednik. Danas će naterati u bekstvo svog poslednjeg suseda, poslednjeg tvrdoglavca na granici svojih pašnjaka. Jahao je ispred svojih ljudi. Za njim su išli desno od Bilingsa, braća Averet. Sasvim levo, odvojeno, jedan jedini jahač. Visok, mršav čovek, uzanog, bledog lica i prodornih zelenih očiju. Nosio je tamno odelo, koje mu je lice činilo još bleđim, gotovo avetinjskim.

Holidej je stajao na verandi, kraj prozora. Ne okrećući glavu, upitao je:

— Ko je čovek u crnom odelu?

— Kako ste baš otkrili najopasnijeg — čuo se Helmersov glas iz sobe. — To je Ben Hertklev. Revolveraš najgore vrste. Kod Kravena je već dve godine. Mislim da je negde iz Arizone. Nisam siguran. U svakom slučaju, njega se naročito čuvajte.

Kraven je stigao na pet jardi od verande.

— Helmers!

— Šta se desilo?— čulo se iz sobe.

Kraven nabra obrve.

— Gde si se sakrio, čoveče? Nadam se da me ne smatraš budalom?

— U kući sam. Šta hoćete?

— Dolazi odmah napolje! Ja sam vam već rekao da se do danas u podne iselite odavde. Zašto ste još uvek tu?

— Zbog toga što ću tu i da ostanem.

Rančerovo lice buknu.

— Izlazi napolje, stara ptičurino! Inače ću te na silu izvući iz te lisičje jazbine.

Holidej je stajao nemarno naslonjen na zid i pušio.

— Imate lep glas, mister — rekao je, ne vadeći cigaru iz usta.

Kraven ga je tek tada primetio.

— Ko li je sad taj?

Džim Averet promrsi:

— To je onaj momak iz grada, gazda, o kome smo vam pričali.

— Ah. — samo primeti Kraven i obrati se Holideju. — Držite se po strani, čoveče. To je bolje za vas. Dakle, Helmers, izlazi, inače će biti pucnjave!

Holidej je malo nagnuo glavu. Nije ispuštao Bena Hertkleva iz vida.

— Doista lep glas! Trebalo je da pevate u horu. Ili da budete propovednik.

Kraven okrete glavu:

— Bilings!

Nadzornih dotera svog konja do rančerovog.

— Skloni mi tog momka s puta.

Kas Bilings klimnu glavom, i klizne iz sedla. Pogledao je Holideja u lice. Nije baš bio dobar poznavalac ljudi.

— Hodi dobrovoljno, momče, inače ću od tebe napraviti potpalu.

Holidej se skoro neprimetno raskoračio. Iako je nadzornik bio pred njim, stalno je motrio na Hertkleva,

— Ostani dole, Bilings! — kockareve reči resko odjeknuše. Njihov ton je naterao Hertkleva da podigne glavu. Pogled mu se srete sa Holidejevim. Sjahao je s konja.

— Bilings — viknuo je oštro. — Ostavi tog momka meni. On nije za tebe.

Kraven baci kratak pogled na Bena. Znao je da može da se osloni na svog revolveraša.

Ako je on smatrao da je čovek na verandi opasan, sigurno je bio u pravu.

Bilings siđe sa prvog stepenika i izmače se. Hertklev priđe na šest koraka od verande. Otvorio je kaput tako da je mogao da se vidi široki opasač od bivolje kože, sa dva teška, nisko opasana revolvera.

— Helo! — pozdravio je s hladnim osmehom na usnama.

Holidej mu uzvrati osmeh i reče takođe:

— Helo! — zatim ispljunu opušak u dvorište.

— Mora da sam te već negde video.

Holidej se ne pomače.

— Može biti. Ja sam video dosta bandita u svom životu, Ben.

Revolveraš uzmače za korak.

— O, ti me poznaješ?

Holidej je stajao malo raskrečen. I njegov kaput je bio otkopčan, ali se revolver nije video.

Hertklev se isceri.

— Momci su mi pričali da si brz na koltu.

Kockar samo sleže ramenima.

Hertklev se izmicao korak po korak, dok se nije našao na deset jardi od Holideja.

— Rado bih te video.

— Neće ti prirediti baš veliko zadovoljstvo — uzvrati kockar, pa iz-

vuče iz džepa drugu cigaru i zapali je.

Nebesa! To je bio tvrd orah! Hertklev je postao nesiguran. Zar je moguće da je Helmers uspeo da najmi u službu revolveraša prve klase? Isključeno. Pa, ipak, ovaj čovek na verandi, imao je sve odlike „velikih", koji su isto tako brzi kad puše, piju, ili šta bilo rade.

Ben Hertklev oseti pogled svog gazde na zatiljku.

Kraven povika:

— Poteži, Ben!

Holidej je pušio i dalje, mrtav hladan. Kada je primetio da je revolveraševo čelo orošeno znojem, lukavo se osmehnu.

— Čuj, Ben, ti si možda sasvim pristojan momak. Zašto hoćeš tako rano da umreš?

Hertklev pobledе za nijansu. Kravena je izdalo strpljenje.

— Napred, Ben. Svrši s njim!

Holidej nije skidao pogled sa revolveraša.

— Vi ste nervozni, rančeru. Šteta, to može da škodi vašem lepom glasu.

Kraven je bio crven od gneva.

— Ben, skini ga sa stepenica!

Na to se kockar resko nasmeja.

— Ti si ovde došao sa četiri čoveka, Kraven, a čujem te kako sve vreme vičeš. Možda te nešto boli. Eto, neka ti ona dva brata sa telećim pogledom, kažu, ja sam lekar.

Kraven steže pesnice, tako da su mu zglobovi pobeleli.

— Ben!

Znoj je tekao potocima niz revolveraševo čelo. Znao je da mora odmah da deluje inače je kod Kravena gotov. Međutim, dvadesetsedmogodišnji čovek iz Arizone, koji za svog života nije naučio ništa drugo do da puca, znao je da svaki pokret koji bude načinio može da znači smrt. Osećao je to negde duboko u sebi. Ben Hertklev se do sada odlučivao samo za borbu. Tako i sada, uprkos užasnom strahu, nije bilo izbora.

Ruka mu kliznu prema koltu. Nije izvukao kolt ni napola iz futrole, kada je već gledao u okruglu, blistavu cev kolta u ruci svog protivnika.

Osmeh je iščezao sa Holidejevog lica. Izvukao je i drugi revolver.

— Kraven, treba da znaš kako stvari stoje. Džon Helmers ostaje ovde na ranču. On na to ima pravo. Kćerka mu je došla da ovde živi. — Zatim, ne okrećući glavu, doviknu preko ramena: — Gospođice Džudi, izađite na trenutak.

Devojka je odmah izišla.

Kraven i njegovi kauboji zinuše od zaprepašćenja. Holidej je posmatrao rančera.

— Možda vas to i ne zanima mnogo, ali tako je. Gospođica Džudi je kćerka Džona Helmersa.

— On to mora da dokaže! — vikao je uzbuđeno veliki rančer.

— On to može, i hoće.

— Dosta priče! — vikao je Kraven. — Ne uobražava valjda da ću dozvoliti da mi komanduje.

— Ne tako žustro, rančeru. Preko u štali stoji jedan čovek, a još dvojica su se postavila... na najbolja mesta, tako da ovo dvorište drže na nišanu.

Kraven postade za nijansu bleđi.

— Treba li to da znači da Bilings, da Ben, da ja nemam nikakvih šansi... da...

— Pa, tako otprilike — uzvrati kockar.

Rančer se gotovo zagrcnu. Onda povika iz glasa:

— Ko ste vi, uopšte? Hej...

Holidej se smejao.

— Već sam vam rekao da imate lep glas. Ali da vas ne bih razočarao ni uskratio odgovor: ja sam prijatelj porodice Helmers.

Kraven isturi glavu napred kao ptica grabljivica.

— Ah, razumem. Vi ste devojčin prijatelj. Divnog čoveka je izabrala. Doista, džentlmena, bar po spoljašnosti. Ne znam da li ću takve osobe, kakvi ste vi, moći da trpim ovde.

— Zaveži, Kraven! — preseče ga kockar. — Dosta mi je sad. Pokupi svoje momke i odlazi kući.

Kraven pogleda po dvorištu. Gore na ambaru video je cev puške, a i na krovu štale. Prijatelj porodice se izgleda nije šalio.

Kraven kliznu iz sedla i priđe Hertklevu. Povukao ga je prema sebi, a onda naglo odgurnuo.

— Ti si otpušten, Ben! Gubi se!

Revolveraš je stegao usne.

— Gubi se! Meni nisu potrebni ljudi koji se daju zaplašiti. Koje opsenari i bleferi mogu da zaplaše.

Hertklev se okrete i uzjaha konja. Pre nego što je krenuo, obratio se Kravenu:

— On nije blefer, rančeru. I želim vam da ne budete glupi da to proveravate.

Zatim odjaha.

Kraven je znao da se do tada mogao da osloni na Bena. Šta se sada dogodilo s tim čovekom? Da li je to ogroman strah koji svakog jednom savlada? Osećaj koji svaki revolveraš ima kada se nađe licem u lice sa boljim od sebe.

Svejedno, on, veliki stočar Kraven, ne sme sebi da dozvoli takvu slabost, čak ni najmanju.

Posmatrao je revolveraša kako odlazi.

— Oterao sam ga jer je kukavica — rekao je grubo. Onda se obrati Holideju. — A sad vama da kažem, čoveče. Znate li šta ste vi? Blefer. Veliki blefer. U redu, slomili ste Hertkleva. Ali šta vam to može doneti? Čak i to da me sada primorate da se vratim.

Holidej se smejao u sebi.

— Kretanje je korisno, Kraven.

Rančer se mučio da savlada gnev.

— U redu, čoveče. Ako se sada i vratimo, šta vam to može doneti? Ja ću doći ponovo.

— Ja drugo i ne očekujem — hladno uzvrati kockar.

Kravenove oči iskrile su od besa.

— Doći ću opet, a onda će ovde nastati pakao!

Holideju je još uvek potcenjivački osmeh lebdeo na usnama.

— Ni ne slutite koliko rado boravim u paklu, Kraven!

Rančerovi nervi popustiše. Zamahivao je rukom unaokolo.

— Tebe ću iseći u komadiće!

Kockar učini nagli pokret glavom u čije značenje nije moglo biti sumnje:

— Gubite se!

Kraven je stajao kao kip. Iznenada mu nagli drhtaj protrese čitavo telo. Bilings je uplašeno zurio u svog gazdu. Najzad skupi hrabrosti, priđe mu, uhvati ga za mišicu i reče:

— Hajdemo, gazda. Treba da odjašimo. — Rekavši to okrenuo se prema Holideju:

— Mi ćemo opet doći. Sa svim momcima. Kako će onda ovde izgledati to ne možete ni da pretpostavite.

— Možete da najmite još jednom toliko ljudi, koliko sad imate i da

se u zoru vratite, što se mene tiče. Možete i da opkolite ranč i privučete se kao Sijuksi — svejedno nam je. Pakao je najlepši, ako se čovek u njemu oseća kao kod kuće!

Kraven je s mukom sklonio pogled.

Oborene glave i sumornog raspoloženja odjahali su Kraven i njegovi ljudi iz dvorišta. Kockar je ćutke gledao za njima.

Bolesni Helmers teturajući se izađe na verandu.

— Mister Holidej... to je bilo neshvatljivo. Ja sve ovo ne mogu da shvatim. Kravena takvog još niko nije video. Ali on neće odustati, niti preći preko ovog.

Mak Kolbi iskoči iz svog skloništa i pretrča preko dvorišta. Nabranih obrva posmatrao je kockara. Najzad mucajući proslovi:

— Ko ste vi?

Holidej zavuče ruke u džepove.

— To sam vam već rekao. — Zatim se ukočenim koracima uputio preko dvorišta. Kada ga je Helmers video da uzima svog konja, doviknuo je:

— On odlazi, Džudi!

Devojka je gledala za njim.

— Mak!

Nadzornik je upitno pogleda.

— Izvedite mi mog konja!

Nekoliko minuta kasnije Džudi je sledila kockara.

Holidej zaustavi konja.

— Zašto odlazite? — pitala je zadihano.

— Jer moram.

Džudi je neko vreme ćutala. Konji su išli u korak. Konačno je upitala:

— Kako ste to samo uspeli?

— Šta?

— Pa to da Kraven odjaši.

— Blefom.

Džudi okrete glavu.

— Blefom?

— Da.

— Onda je on bio u pravu?

— Da.

— I?

Holidej pogleda devojku.

— Pa vi ste mi pričali da hoćete ranč po svaku cenu da zadržite.

— Da, rekla sam to.

— Pa, postojala je samo ovakva mogućnost.

Holidej zapali cigaru, dok je Džudi zamišljeno gledala pred sebe. Onda mu pruži ruku.

— Dođite nam opet, hoćete li?

— Ne znam još.

— Veliko hvala. Toplo se nadam da ću vas još jednom videti, mister Holidej.

x x x

Kraven je jahao ćutke ispred svojih ljudi. Helmers je bio u pravu. Ovaj čovek nipošto neće otrpeti poraz.

A to je bio poraz u pravom smislu reči. Sasvim jasan čak. Taj ledenooki stranac ga je namamio u klopku i hladno, cinično mu se narugao. Rodžer Kraven neće mirovati dok ne sredi s njim račune. Stranac mora da umre. Ne tajno, iz zasede. Ne, mora da umre pred očima celog grada. Način kako da se to izvede mučio je rančera celim putem.

— Sutra ćemo opet odjahati tamo — prekide Bilings mračna Kravenova razmišljanja. — Ali sa celim ljudstvom. Onda ćemo ga srediti, tog poganog lupeža.

Kraven je ćutao. Možda čak nije ni čuo šta mu je njegov nadzornik govorio.

Bilings ponovi još jednom.

Rančer pogleda svog nadzornika preko ramena i reče:

— Šuplja glavo!

Bilings razvuče usta. Rančer je siktao.

— Da, mi ćemo mu time sigurno učiniti uslugu, ako ponovo dođemo. O tome smo ga lepo unapred obavestili.

— Ali u pitanju je jedan jedini...

— Već sam ti rekao da si šuplja glava i to je tačno! Momak ima nekog za leđima. Ako to nisi primetio, ne zaslužuješ mesto koje imaš kod mene, Bilings!

— Šta može da ima za leđima? To je sve bio goli blef! I sami ste to rekli.

— Da, rekao sam, jer sam to morao da kažem. Tako niko živ ne blefira.

— Koga bi mogao da ima za leđima? Mi poznajemo ceo kraj. Ja ne poznajem ni jednog čoveka, koji bi bio toliko lud da sam sa jednim momkom stane protiv nas.

— Čovek nije odavde. Znači da ono što ima za leđima takođe nije odavde. Ja sam video velike i najveće blefere. Ovaj čovek ne blefira. U svakom slučaju sve nije blef!

— Znači, ostavićemo Helmersa da sedi na ranču?

Kraven promrsi:.

— O tome nema ni govora. Nego, sada treba prvo udesiti da se taj momak ukloni.

Bilings je češao bradu. Onda mu gazda dade znak da pritera svog konja bliže. Jahali su jedan uz drugog i šaputali. Nadzornikovo lice se užarilo od jarosti, kada je čuo šta je gazda smislio.

Noć tek što se spustila, kada je Kravenov nadzornik Kas Bilings dojahao sa severa u grad, a onda kroz ulicu Flud grabio prema glavnoj ulici. Zapravo, zaustavio se na pedeset jardi od glavne ulice, kliznuo iz sedla, vezao konja za prečku i šunjao se uz kuće.

Šarke na vratnicama su tiho zaškripale kada ih je otvorio. Obreo se u dvorištu šerifske kancelarije. Kao senka prikradao se preko tamnog dvorišta, do stražnjeg zida zgrade. Vrata nisu bila zaključana. Bilings ih je otvorio, lagano ih izdižući, da se ne bi čula škripa. Onda je nečujnim koracima nastavio kroz hodnik, oskudno osvetljen svetlošću, koja je dopirala ispod jednih vrata. Prišao im je, nagnuo se i virio kroz ključaonicu.

Unutra je sedeo čovek za stolom, okrenut leđima, glave zagnjurene u šake. Izgleda da je spavao. Bio je to Donald Bangs — šerif. Bilings se maši za revolver. Oprezno ga je izvukao, otkočio, a onda gurnuo vrata. Pucanj odjeknu još pre nego što je Bangs stigao da se okrene. Zrno je pogodilo čoveka sa strane i oborilo ga sa stolice. Bio je na mestu mrtav.

Ubica se bešumno vratio u dvorište, zatim je hitao u uličicu gde mu je bio vezan konj, pa u ludom trku napustio grad. Napravio je širok luk i s druge strane ušao ponovo u grad. Zaustavio se pred poštom, pošto je video da unutra još gori svetlost.

Džoel Mak Faden se trže. Bilings ga je srdito posmatrao.

— Imate li da podignete, mister Bilings?

— Ne, samo nešto da predam.

— Da.

— Dobru porciju batina, za tebe momče, ako mu naime odmah ne

kažeš šta je stranac ovde sinoć tražio. Berti Haman ga je video.

Mak Faden je strepeo. Šta da čini? Njegov strah od Holideja bio je isto tako veliki kao i od Bilingsa.

— No, govori već jednom, Mak Faden. Ti znaš da mi sa Kraven ranča nemamo mnogo vremena. Dakle, šta je taj čovek hteo ovde?

— Predao je pismo.

— O-o. Nije imao ništa u ruci kada je ušao u poštu. Koral je preko puta, pa je Haman mogao dobro da vidi.

Mak Faden se užasno znojio.

— Napred! Govori! — urlao je Bilings.

Kako poštar nije ništa više rekao, nadzornik ga žestoko udari pesnicom u stomak. Mak Faden se zatetura unazad.

Bilings je stajao raskoračen pred njim.

— Otvaraj usta i pevaj!

U tom trenutku se ulazna vrata otvoriše. Bilings se okrete i ugleda čoveka na vratima. Bio je to Holidej. Ljubazno je pogledao prvog Kravenovog momka.

— Šta, opet ste uzbuđeni, mister?

Bilings prosikta:

— To vas se uopšte ne tiče! — Pošao je napred i hteo da pored kockara prođe i izađe napolje.

Kockar ga ščepa za ruku. Lica su im bila jedno uz drugo.

— Morate neodložno da se smirite, čikice!

Bilings se besno otrže i odjuri.

Holidej zapali cigaru.

— Ako vas još jednom budu pitali, recite da sam poslao telegram u Fort Daglas sa sadržinom: Svi dođite ovamo.

Mak Faden odahnu sa olakšanjem.

— Ol rajt, Dok.

Holidej ode u pravcu severa.

x x x

Vest da je šerif ustreljen, šokirala je ceo grad. Ko ga je ubio?

Celo pre podne ljudi su raspravljali o tome na ulici, po tremovima, u lokalima.

Sve dok Rodžer Kraven nije došao u grad. S njim su došli Bilings, braća Averet, Džef Kolins, Hal Pengad i Ole Hanson.

Pred Giler salunom sjahali su s konja.

Kada je rančer stupio u lokal, kelner mu pritrča:

— Šerif je noćas ustreljen!

Kraven se pretvarao da je iznenađen.

— Da! — nastavio je kelner. — Leon Pardi ga je jutros našao.

Bilings priđe.

— Stranac ga je ubio!

— Ko?

— Momak sa Helmers ranča.

Džim Averet je stajao sa bratom u vratima i doviknuo.

— Da, to je on učinio. Bangs ga je proterao iz grada. Sigurno je hteo da se osveti šerifu!

Kraven nabra čelo.

— Gde li je on?

Kelner sleže ramenima.

— Ne znam. Ljudi kažu da je s mladom ženom odjahao na Helmers ranč.

Kraven nabra obrve.

— Ko to kaže? — Bilo mu je u stvari užasno pri pomisli da sada u gradu svi znaju o njegovom porazu. Brzo se pribrao i nastavio bezazleno:

— Onda mora da se noću vratio krišom u grad.

Bilings se lupi po čelu. Nije to loše odglumio.

— Naravno da je bio ovde. Pa ja sam ga lično sreo u pošti kod Mak Fadena!

— Šta — Kraven razgorači oči. — Onda je to on učinio, moramo ga dovesti ovamo.

— To je stvar grada, gazda — nastavio je Bilings predstavu. — Morate o tome da govorite s građanima. Čovek je napolju na ranču. Treba odmah da bude doveden i stavljen iza rešetaka, sve dok ga sudija ne osudi na — konopac.

— Tačno! — zaurlaše braća Averet u glas.

Kraven pogleda po lokalu. Za jednim od stolova sedela su tri starija čoveka sa kartama u rukama. Oni su iskoristili šerifovu smrt da pobegnu s posla i da ovde u krčmi oprobaju sreću s nekoliko dolara.

Kraven im priđe, zveckajući mamuzama.

— Pripadate li vi gradskom savetu?

Ljudi potvrdiše.

— Onda vam je dužnost da ubicu dovedete u grad.

Jedan od trojice ustade i zbunjeno protrlja bradu.

— Ne znam kako to zamišljate, mister Kraven. Videli smo njegove akcije ovde u glavnoj ulici. Ne verujem da će se naći neko ko bi hteo s njim da se ponese.

Kraven stupi dva koraka napred, uhvati sto i obesno ga prevrnu.

— Šta misliš, stara budalo? Da se neće naći niko ko bi to učinio. Ja ću ti nešto reći. Vi ste ti ljudi. Ti i ova dvojica idite i pokupite svoje prijatelje, pa u sedla! Ako momak do mraka ne bude u gradu, pokazaću vam.

— Tačno, gazda — vikao je Bilings. — Ovde, konačno, neko mora da se pobrine o redu i pravdi!

Kratkonogi čovek, koji je stajao na tremu kraj vrata krčme, uđe u lokal. Imao je na glavi izbušen, izbledeo šešir, iznošeno odelo i košulju koja je verovatno, pre mnogo godina, bila bela. Plameno crvena kosa padala mu je gotovo do ramena, a lice bilo prekriveno pegama. Rekao je samo:

— Možete sebi da uštedite trud da jašite do Helmersovog ranča.

Kraven ga odmeri.

— Šta hoćeš ti, prljavi pacove?

Čovek se trže i ponovi.

— Možete sebi da uštedite trud. Stranac je ovde u gradu.

U lokalu zavlada tišina. Bilings se tako naglo okrenuo, kao da mu je čovek rekao: stranac ti je iza leđa!

Tek posle nekoliko sekundi rančer upita:

— Gde je on?

— U gradu. U hotelu.

I braću Averet je uhvatila laka drhtavica.

— U hotelu? — Kraven skide šešir i obrisa oznojeno čelo.

— Bilings!

Nadzornik se ukoči.

— Pobrinite se da gradski savet odmah uhapsi tog čoveka. Ja idem preko u koral.

— Ol rajt, gazda.

Kraven iziđe napolje. Dok je prelazio ulicu, u susret mu je išao lekar Greg. Gledao je na stranu i pravio se da ne primećuje rančera.

Kraven zastade.

— Hej, jeste li slepi, čoveče?

Lekar je nemarno odmerio Kravena kroz debela stakla naočara.

— Nisam. Srećom.

— Tako, onda ste me videli, a niste pozdravili.

— Zar vi ozbiljno očekujete da vas svako pozdravlja?

Kravenova ruka pođe prema korbaču.

— Hej! — zaorilo se sa jednog prozora na hotelu.

Rančer podiže glavu i ugleda stranca na prozoru. Promrsio je psovku kroz zube i nastavio prema koralu.

Doktor Greg pogleda Holideja i dodirnu obod šešira.

Nekoliko minuta kasnije zakucao je na kockareva vrata.

— Da!

Greg stupi u sobu i skide šešir.

— Helo, mogu li za trenutak da uđem?

— Izvolite.

Lekar priđe i pruži ruku.

— Ja sam doktor Greg.

— Moje ime je Holidej.

Lekar ustuknu.

— Holidej — setio se torbe sa instrumentima. — Znači, doktor Holidej — upitao je i posmatrao ispitivački stranca.

— Doktor? Da, to je bilo nekad. Ali dosta davno.

Greg je nervozno okretao šešir u rukama.

— Vi ste Dok Holidej?

Kockar klimnu glavom i pogleda kroz prozor na ulicu.

— Moj otac nije imao mira dok nisam postao lekar.

Greg mu priđe.

— Vi ste bili dobar lekar, Holidej. Imam u Bostonu prijatelja, Doktora Nortona.

Holidej naglo okrete glavu.

— Hala Nortona?

— Zar ste ga poznavali?

— Da.

— On mi je mnogo pričao o vama i vašem stricu Džeku, on je bio zubni lekar, zar ne?

Holidej potvrdi, pa skrenu razgovor.

— Tamo u koralu ima mnogo Kravenovih ljudi.

— Da, koral je njegovo vlasništvo.

Kada se okrenu od prozora, doktor Greg mu reče:

— Raduje me što sam vas upoznao, mister Holidej. Da sam prošle noći znao ko ste bolje bih spavao.

— Zbog čega to?

Lekar duboko uzdahnu.

— Sada opet vidim iskru nade. Iako se nad vas nadvio preteći oblak.

— Zbog čega?

— Šerif je ubijen.

— Znam..

— Nebesa! Ko vam je ispričao.

— Niko. Ali ja imam dobre uši. U hotelu se od jutros samo o tome govori.

— I znate li šta će se sada dogoditi?

— Gotovo da znam. Kraven širi korisnu priču da sam ja ustrelio šerifa. Zapravo sumnjam da je tako. To bi se uklopilo u njegove metode.

Greg položi ruku na kockarevu mišicu.

— Morali bi da odete, Holidej.

— Da, to bi trebalo.

— Morate. U svakom slučaju. Kraven huška ljude protiv vas, i neće mirovati dok ne organizuje linč.

— Da! To bi se od njega moglo očekivati.

— I? Da nećete možda to i da sačekate?

Holidej uze kaput sa naslona stolice i obuče se.

Greg ga je preklinjao:

— Morate odmah odavde. Ljudi su ovde neuračunljivi kada su uznemireni. Kraven ih potpiruje i dovešće ih do masovnog ludila. Ne uobražavate valjda da se možete suprotstaviti neobuzdanoj gomili? Zgrabiće vas i odvući do prvog drveta.

— Da, to bi moglo da se dogodi.

Lekar je brisao oznojeno čelo. Gospode, kakve živce ima ovaj čovek!

— Mister Holidej, saznao sam od Džudi da ste sprečili prepad i pljačku poštanske kočije.

— To vi nazivate prepadom? Bio je to samo nevešt pokušaj. Kraven hoće da unese nemir u grad, ništa drugo. Ljudi, koje je poslao da izvrše prepad, nisu baš imali mnogo dara za taj posao.

— Jutros je kod mene bio Mak Kolbi sa Helmersovog ranča i ispričao mi sve o Kravenovoj poseti i o vašoj odbrani. Siguran sam da u ovom trenutku Kraven ništa neće preduzeti protiv Helmersa. Vi ste mu prvi na putu.

— Svakako.

Lekar skide naočari.

— To ste izgleda namerno učinili?

— A šta sam drugo mogao?

Greg sleže ramenima.

— Ne znam ni sam. Ali sada sedite u đavolovoj kuhinji. U škripcu, iz koga ne vidim kako ćete se izvući.

Holidej se smešio.

Lekar ga uhvati za ruku.

— Mister Holidej. Mi smo kolege. Mi...

Kockar oslobodi ruku.

— Ne, mi nismo kolege, Greg. Ja sam kockar, nekoristan čovek. Nije potrebno da brinete za mene. Ja i ne želim da neko o meni brine.

Rekao je to prilično grubo, tako da se lekar trgnuo.

— U redu. Mislio sam samo najbolje, Dok Holidej. Nisam ovde došao praznih ruku, s lepim rečima. Pozadi u dvorištu hotela stoji konj. Osedlan je, u bisagama ima hrane i vode bar za dva dana. To je najbrži konj koga sam mogao da nabavim.

Holidej okrete glavu. Čudan sjaj blistao mu je u očima.

— Vi ste džentlmen, Greg. Ali vi se brinete za bezvrednu osobu.

— Bojim se da vi stvari posmatrate suviše crno, Holidej.

Kockar se okrete. Oči na uzanom licu formalno su gorele.

— Ne, Greg, ja sam čovek osuđen na smrt. Ja imam...

Greg pogleda ispitivački lice svog nekadašnjeg kolege. Video je crvene, hektične mrlje na Holidejevim obrazima. Ipak je rekao:

— Vi možete da izbegnete sudbinu, Džon. Morate bar da pokušate. Već godinama ste ovde na zapadu. Možda i niste toliko bolesni, koliko pretpostavljate.

— Ja bar znam, koliko sam bolestan.

— Ja znam da vi hoćete da umrete, da tražite smrt. Da je stalno izazivate. Ovde će se najkasnije za jedan sat skupiti gomila da vas odvuče na vešala. Možda vi to i hoćete, jer tražite smrt. To je čista ludost. Juče sam imao prilike da vidim vašu hladnokrvnost. Pomislio sam da nikad do tada nisam sreo takvog čoveka. Vi ste pravi čarobnjak s revolverom, Holidej. Ako već ne možete da obavljate lekarsku praksu, tada budite korisni ljudima

svojim drugim talentom, koji vam je priroda dala.

— To vi nazivate talentom — gorko se nasmejao kockar. — Ja to smatram nevoljom.

— Možda. Ali je to ipak talenat. I to takav, koji se može staviti u službu bezbroj ljudi. Vi ste, na primer, sasvim sami uspeli da za nekoliko sati učinite da ceo jedan grad odahne s olakšanjem.

— Da, a ti isti ljudi će me malo kasnije odvući na vešala.

— Ne umeju da misle, obezglavljeni su i podbada ih jedan bezobzirni razbojnik.

— Možda ste u pravu. Ali mi konj nije potreban, doktore.

Lekar klimnu glavom u znak pozdrava.

Holidej je iza zavese posmatrao glavnu ulicu. Neće dugo potrajati, a dole će se okupiti gomila ljudi, koja će glasnim povicima tražiti njegovu smrt.

A maršal nije došao.

Video je kako ljudi stežu pesnice i mašu u pravcu njegovog prozora preteći. Onda vide kako se među ljudima pravi špalir, kroz koji je prolazio Rodžer Kraven. Koračao je kroz masu uzdignute glave i kao pravi kralj stao u sredinu. Odmah je zavladala tišina.

— Građani Gileta! — uzviknu rančer patetično. — Jedan bandit je došao u naš grad.

On je doista rekao „naš" grad.

— Jedan revolveraš najgore vrste — nastavio je Kraven. — On je ovde. Šerif je otkrio koliko je on opasan. Na vaše oči ga je proterao iz grada. Sada leži u mrtvačnici, sa metkom u leđima.

Glasni povici se zaoriše ulicom.

— Obesite ga!

— Obesite ga odmah!

Kraven je vešto podsticao gnev mase.

— Gore iza zavese se krije ubica našeg hrabrog šerifa!

Bilings je stajao s druge strane ulice, naslonjen na drveni stub. Stavio je ruke u džepove. Na usnama mu je igrao pakostan, vraški osmeh.

Bio je tu još jedan čovek koji je grozničavo razmišljao kako da povrati izgubljeni ugled kod svog gazde: revolveraš Ben Hertklev. Stajao je iza zida i posmatrao. Jedna ideja ga nije napuštala. Mora da imponuje svom gazdi, da ponovo pridobije njegovo poverenje. Mora stranca, čoveka ledenih očiju, savladati revolverom. Bila je to ideja ni malo dobra ni mudra, ali izbora nije bilo.

Galama u pauzi Kravenovog govora bivala je sve glasnija i opasnija.

Holidej se lagano okrete, skide šešir sa ormana, stavi ga malo ukoso i pođe dole.

U dvorištu stajao je dugonogi šarac osedlan i vezan. Uzde su mu bile prebačene preko male prečke. Samo za trenutak je posmatrao životinju a onda se uputio u predvorje hotela. Hotelijer uzviknu uplašeno, tako da se kockar okrete.

— Ovaj, napolju ima... mnogo ljudi... mister.

— Znam.

Dok Holidej otvori vrata.

Besni povici zamukoše istog časa. Ljudi su ga, ne shvatajući ništa, gledali.

Da li je to moguće? Ovaj čovek dolazi, ide prema njima i silazi sa trema. Prolazi kroz špalir okupljene gomile prema pošti. Tek kada su se

vrata za njim zatvorila, nastao je ponovo pakao.

Ne obraćajući pažnju na urlanje mase, kockar priđe stolu za kojim je sedeo Mak Faden bled kao krpa.

Holidej ga pogleda upitno.

— Je li stiglo nešto za mene»

Poštar odmahnu glavom.

Kockar ga je nekoliko trenutaka posmatrao je ispitivački, a onda se uputio ka vratima. Zadržao ga je poštarev poziv.

— Dok!

Holidej ga je čuo, uprkos paklene galame na ulici.

Mak Faden je ustao. Obišao je oko stola i stao kraj kockara.

— Dok! Imam dve vinčesterke i nekoliko paketića municije. Mi... mi bi smo mogli da se zabarikadiramo i zajedno borimo. Nisam baš majstorski strelac, ali...

Holidejevo lice sinu za trenutak. Pružio je ruku malom poštaru:

— Veliko hvala, Mak Faden. Vi ste doista fini momak!

Otvorio je vrata i posmatrao lica ljudi koji su piljili u njega kao da je sablast.

Pošao je na kraj trema. Gomila se izmače. Holidejev pogled je kružio po gomili. Najzad je otkrio Kravena. Gledao ga je pravo u oči sve dok kralj stočara nije oborio pogled.

— Ubica!

Bio je to Bilingsov glas, koji je dolazio kao iskra koja pada na bure baruta.

Iznenada na ulicu iskoči jedan čovek sa revolverom u ruci. Ben Hertklev. Ljudi uplašeno ustuknuše. Samo se Kraven i ne pomače. Gledao je revolveraša iznenađeno.

— Šta sad ovo znači?

— Sklonite mi se s puta, gazda. Imam sa ovim čovekom da sredim neke račune.

Holidej je video Bilingsa na tremu, na deset jardi rastojanja. S druge strane braću Averet. Ruke su im stajale na opasačima. Kockar je hladno računao. S Bilingsove strane nema potrebe da se pribojava otvorenog napada, ali zato pucnja iz zasede. Avereti su bili opasni, ali su stajali na nišanu. Isto tako i revolveraš.

— Tačno! — uzviknu Kraven. — Možemo da uštedimo konopac. Ben, ovo ti je poslednja šansa!

Holidej pogleda prema Hertklevu. Sa dva brza hica mogao je da smakne revolveraša i jednog od Avereta. Ali bi pri tom morao da okrene ruku pod uglom od četrdeset pet stepeni. Pri brzini koju je ovakav dvostruki hitac zahtevao, bilo je prilično nesigurno hoće li pogoditi cilj. Onda su mu još ostajali drugi brat Averet i Bilings, koji su stajali gotovo sasvim bočno od njega.

Stupio je na ulicu. Nije više mislio na revolveraša, na borbu koja mu predstoji. Njegove misli bile su posvećene visokom, plećatom čoveku preplanulog lica i tamno plavih očiju. Čoveku koji je uvek nosio crno odelo, na čijoj se levoj strani svetlucala zvezda.

Dok Holidej je stigao do sredine ulice. Pogledao je prema Hertklevu. Onda mu se dogodilo nešto zbog čega je mislio na trenutak da sanja. Zinuo je od čuda. Iza revolveraša ugledao je jahača kako ulazi u glavnu ulicu na zapenušenom konju. Bio je visok, širokih ramena i imao uzano preplanulo lice. Crni šešir navukao je duboko na čelo. Odelo mu je bilo crno, a košulja blistavo bela.

Crna somotska traka oko vrata lelujala se na vetru.

Zaustavio je konja pred Heningsovom alatnicom.

Kraven načini zapovednički pokret rukom.

— S puta!

Jahač se naže preko sedla. Posmatrao je scenu na ulici.

— Šta je sad ovo? — urlao je Bilings. — S konja, inače će biti pucnjave! S konja i s ulice! — vikao je nadzornik. Pošto je jahač i dalje stajao ispred Hertkleva, Bilings poteže revolver iz opasača.

Odjeknuo je pucanj. Hitac je ispalio jahač. U levici je držao veliki revolver, koji se još dimio. Bilingsov kolt je ležao na ulici, dok je ruka šerifovog ubice bila krvava. Rodžer Kraven stupi na sredinu ulice. Bio je bledožut od gneva.

— Jesi li poludeo, čoveče? Šta to znači? Ko si ti?

Holidej izvuče cigaru iz džepa i zapali je.

— On je moj partner!

Kraven isturi bradu.

— Šta?

Istog trenutka se otvoriše vrata na pošti. Mak Faden iskoči na trem. Držao je pušku u ruci.

— Vajat Erp! — urlao je. — On je Vajat Erp! Vajat Erp je došao. A ovaj drugi čovek, stranac je Dok Holidej!

U glavnoj ulici Gilleta vladala je grobna tišina.

Bilings je zurio u jahača, koji je upravo kliznuo iz sedla. Ovaj je stao tako da drži na oku braću Averet i nekoliko ljudi koji su ostavljali utisak da im koltovi prilično labavo stoje u futrolama.

Predsednik se progura kroz masu, do jahača.

— Da li je istina da ste vi Vajat Erp?

— Da — uzvrati Vajat svojim oštrim, metalnim glasom.

— A ovaj čovek je Dok Holidej?

Vajat pogleda kockara, pa odgovori:

— Da.

Predsednik skide šešir.

— Maršale, prava je sreća što ste došli u naš grad. Ovde je nastao pakao. Noćas je ubijen šerif Bangs.

— Holidej ga je ubio! — vikao je Bilings, vezujući maramicu oko ozleđene ruke.

— Laž! — javi se doktor Greg.

Kraven se okrete. Gotovo je zarezao na lekara.

— Šta vi hoćete, Greg? Ostanite u svojoj rupi i lečite ljude. Ovo što se ovde dešava, uopšte vas se ne tiče!

— Ne, Kraven — grmeo je lekar. — To se svih nas tiče.

— Tačno! — prihvati predsednik.

Kraven je osećao da mu se kombinacije izjalovljuju i da stvari dobijaju nepovoljan obrt. Zbog toga je viknuo:

— Džim, mog konja!

— Da, Džim, njegovog konja! — rugao se Holidej. — Gledaj da ti gazda što pre odmakne iz grada, pre nego što ovde čuju neprijatne stvari!

Kraven je prostrelio pogledom kockara.

— Stvar još nije okončana, Holidej. Vaša nedužnost u vezi sa šerifovom smrću još nije dokazana. Od mojih ljudi sinoć niko nije bio u gradu.

Kockar mu upade u reč.

— To ja uopšte nisam ni tvrdio. Ali je dobro što ste me na to pod-

setili. Sada sam se, naime, setio, da sam vašeg nadzornika sreo sinoć u pošti. — Tako, oko osam sati. Najzad, ovi ljudi ovde su meg na Bilingsovu tvrdnju da me je sinoć on lično video, hteli da linčuju.

Kraven je stajao ukočen.

— Laž!

Mak Faden se umeša:

— Ne, nije laž. Bilings je bio u mojoj kancelariji i silom je hteo da iznudi od mene kome je Dok Holidej telegrafisao!

Jedan od kauboja doterao je belu kobilu iz korala. Kada je rančer hteo da se vine u sedlo, osetio je na ramenu nečiju tešku ruku. Kada se okrenuo, sreo je maršalov pogled.

— Samo trenutak, rančer.

— Šta hoćete vi? Šta vi ovde uopšte tražite? Mi s vama nemamo ništa. Nemojte uobražavati da je...

— Stop, mister! Možda bi bilo dobro da prvo razmislite šta ćete reći...

— Nemam šta da razmišljam. Ali, imam nešto da vam kažem: vi me ne poznajete, mister. Ja sam...

— Dovoljno mi je ovo što sam ovde doživeo, mister Kraven. Vi ste Doka Holideja optužili za ubistvo. Kako ste došli do toga da baš njega optužite za tako svirepo delo?

— Bangs ga je proterao iz grada, jer je pucao naokolo i ranio jednog građanina.

Doktor Greg se opet umeša.

— To je bestidna, neosnovana izjava! Dok Holidej se samo branio od Hala Donegena. To je bilo. I ona dva brata Averet, dva momka sa vrlog Kraven ranča zapodela su kavgu sa Holidejem. Da bi ga spasao od daljih napada i maltretiranja, šerif mu je rekao da napusti grad. O tome sam govorio sa Bangsom. Bilo je tako i nikako drugačije. Ali vi ste ga optužili za ubistvo. Ne samo to. Ovde ste huškali ljude protiv njega. Doveli ste gomilu dotle da je bila spremna da nevinog čoveka obesi. To su vaša dela Rodžer Kraven!

— U redu! Čuo sam šta ste imali da mi prikačite, Greg. Sutra će sudija O'Konor biti u gradu. Tužiću vas za klevetu!

— O, sutra je znači sudija u gradu? — upita maršal. — A hteli ste ovog čoveka da bez istrage i suđenja još danas obesite! Bar to je jasno!

Kraven je crveneo i bledeo.

— Slušajte me, Erp! Vi ovde niste ni šerif, ni maršal, niti bilo šta. Ja nisam neki varoški uštogljenko, koji se vas boji. Ako uobražavate da mi imponujete svojom pričom, onda da vam kažem: zviždim ja na to! Ko ste vi, uopšte? Revolveraš sa zvezdom...

Od šamara koji je dobio rančer se dva puta okrenuo oko svoje ose i pao na kolena ispred Holideja. Skočio je kao panter i mašio se kolta. Ne, maršal je već držao svoj veliki revolver u levici.

Kraven ga je gledao izkeženih zuba i zakrvavljenih očiju.

— Šta... šta? Ti, prokleti lupežu! — Vajat je bio gotovo za glavu viši od njega.

— Opomenuo sam vas, Kraven. Još jedna uvreda, onda ću vas pesnicama...

Rodžer Kraven nije bio čovek koji je u stanju da se obuzda.

— Ti, bedni, pogani...

Desna maršalova pesnica pogodila ga je pravo u vrh brade i bacila ga unazad. Pao je u prašinu kao posečeno stablo.

Glasan uzvik odjeknuo je iz stotine grla. Sliku koja im je bila pred očima, ljudi prosto nisu mogli da shvate, da poveruju u njenu stvarnost. Rodžer Kraven je ležao na zemlji, oboren udarcem pesnice. Rodžer Kraven, strah i trepet, čovek koji je terorisao ceo kraj.

Da li je njegova moć uništena? Ne, u to još niko nije verovao.

Vajat Erp pogleda prema šerifskoj kancelariji. Onda krete prema njoj. Sve oči su ga sledile. Kada se posle nekoliko minuta vratio, pošao je pravo ka Bilingsu. Ovaj ga je gledao ko da je sablast. Svi su mogli jasno da primete: Bilings je promenio boju.

Maršal obori glavu. Pogled mu je ostao prikovan za nadzornikove čizme.

Bilingsu je jabučica igrala nervozno gore dole.

Maršal podiže pogled:

— Šta ste tražili u šerifovom dvorištu?

Bilings isturi bradu i viknu:

— Nisam bio u dvorištu šerifske kancelarije...

— Sporedna vrata još stoje otvorena.

— Šta se sve to vas tiče? Mora da ste poludeli.

— Imali ste maler, Bilings. Nešto ste izgubili.

— Ne, ništa nisam izgubio.

— Jeste, nešto ste izgubili, dok ste se kroz prozor uvlačili u šerifsku kancelariju.

— Ja sam ušao na vrata i... — Zastao je u pola reči. Lice mu je dobilo modru boju. Mahao je glavom tamo-amo. Pogledao je svog onesvešćenog gazdu u uličnoj prašini. S druge strane su stajala braća Averet, ali se po izrazima njihovih lica videlo da im ne pada na pamet da se mešaju.

Pred njim je stajao sada i Dok Holidej sa svojim ledenim očima. Bilings se saže da dograbi svoj kolt. Holidejev metak pogodi kolt, koji kao oživeo poskoči u stranu. Potrčao je, uhvatio oružje i pogled mu se prikova za par crnih teksaških čizama. Poznao je da su maršalove.

— Ustanite, Bilings!

Vajat ga ščepa za mišicu i odvede u jednu od ćelija. Brava škljocnu. Tek tada je zatvorenik izgleda shvatio šta se s njim dogodilo. Uhvatio se za rešetke i tako ih divljački drmusao, da se cela zgrada tresla. Vajat izađe na ulicu. Kraven je još ležao na zemlji. Čovek iz Misurija ode do pojila za konje, uze kofu, napuni je i sasu celu sadržinu onesvešćenom preko lica.

Kraven se smesta uspravi. Tresao je glavu kao pokisao pas i uspravio se na noge. Zanoseći se, posmatrao je maršala kao krvožedna zver.

— To ćeš još... iskijati, Erp.

Maršal je stajao ruku prekrštenih na grudima. Predstavljao je sliku i priliku mira, snage i ponosa.

Kraven se pope u sedlo i zari rasnoj životinji tako surovo mamuze u slabine da je poletela kao iz topa ispaljena. Nekoliko trenutaka kasnije nestao je u poprečnoj ulici.

Ben Hertklev je stajao sve vreme kao omađijan. Dakle, to je bio taj veliki maršal iz Dodž Sitija, ovaj visoki crnokosi čovek. Onaj drugi prepredenko, zbog koga je zavladao nemir među Kravenovim ljudima to je taj Dok Holidej. Hertklev je valjda bio jedini čovek kome je bilo jasno da je Kravenu odzvonilo. Samo nije znao kako će se stvari od-

vijati. U glavi revolveraša Hertkleva, pored ovih logičnih i dalekovidnih misli, vrzmale su se i neke sasvim pogrešne.

Šta će biti s njim? On je revolveraš. Osim pucanja ništa drugo nije naučio. Činjenica da revolveraš sebi ne sme da dozvoli da zakaže, veoma ga je mučila i predočavala budućnost u najcrnjim bojama.

„Ja sam izgubljen!", dobovalo mu je u glavi. „Niko mi više neće dati posao. Da sam uzmakao to će svi uskoro znati na stotine milja u krug. Svi će me ismejavati."

Takve brige mučile su malog revolveraša Bena Hertkleva.

Zbog toga mu je opet pala na um luda pomisao, tipična za čoveka njegovog kova: moram da se borim! Moram pokušati da likvidiram Vajata i Holideja sa dva brza hica. Nemam šta da izgubim. Bio je uveren da drugog izbora nema.

— Erp! — uzviknuo je.

Maršal se polako okrete. Hertklev spusti ruku na kolt. Maršal mu je prilazio, lagano, zveckajući mamuzama.

— Stoj!

Čovek iz Misurija je išao dalje.

— Treba da stanete!

Vajat je već bio na četiri jarde od revolveraša.

Hertklev podiže kolt.

Maršal je već stigao do njega i pružio ruku prema njemu.

— Hodi, daj mi svoj kolt. — Maršalov pogled kao da je hipnotisao revolveraša. Pa on ima revolver u ruci. U svojoj brzoj desnici. Trebalo je samo da ga palcem otkoči i povuče obarač. Ono što je hiljadama puta činio, sada — nije mogao.

Bio je, doista, kao omađijan. Samo je osetio maršalovu ruku kako mu oduzima kolt. Izvukao mu je i drugi revolver iz opasača.

— Idi kući, momče — čuo je maršalov glas, koji kao da je dolazio iz velike daljine.

Okrenuo se i oborene glave otišao iz grada. Nikada ga niko više nije video u Giletu, niti je čuo šta je bilo sa revolverašem Benom Hertklevom.

Braća Averet su se probili kroz gomilu. Zastali su pred Valijevim salunom.

Ed munu svog brata Džima:

— Dva brza hica, a?

Džim odmahnu glavom.

— Nisam još sit života. Nemamo protiv njih nikakvih izgleda.

Ed se složi.

— Znam. Samo sam pitao, da znam deliš li moje mišljenje.

— Nikada nisam video ljude koji brže potežu oružje od ova dva psa. Neka ih đavo nosi! Veoma sam radoznao šta će se sada dogoditi. Kraven je otpevao, ako ne uspe da ih likvidira.

— On to ne može.

— Može da pokuša.

— Svakako.

Skrenuli su u jednu bočnu ulicu. I njih nikad niko više nije video u ovom kraju.

Maršal pogleda oko sebe.

Dik Havergold mu priđe.

— Mister Erp, ja sam predsednik.

Vajat mu pruži ruku.

— Grad vam zahvaljuje.

Čovek iz Misurija samo odmahnu.

— O tome ćemo kasnije govoriti, predsedniče. Ima sad važnijeg posla.

— Da, svakako.

— Ovom Bilingsu treba dokazati krivicu. Sakupiti dokaze da je ubio šerifa.

— Ja mislim da ste vi to dokazali. Pa vi ste...

— Šta sam ja?

— Zar niste rekli?

U to Holidej priđe.

— Helo, maršale.

— Helo, Dok!

Dva čoveka se srdačno rukovaše.

— Ovog puta ste bili tačni kao sat, Erp.

— Da — odgovori maršal, paleći svoju, već poloviČnu, crnu „Virdžiniju" cigaru. — Pomislio sam kada Dok šalje telegram, onda sigurno nema vremena za gubljenje.

— Jeste li telegram dobili u Hardinu?

— Da.

Holidej nabra čelo.

— Pa to je isključeno. Mislim, onda nikako ne biste već mogli biti ovde.

— I ne bih mogao da nisam uspeo da železnicom pređem put od Rozbada do Perla. Bila je doista sreća da sam uspeo da se ukrcam.

— Od kada je tamo postavljena železnička pruga?

— Od juče. To je tek probna vožnja.

— Pa zar su već imali i furgone gde ste mogli da smestite svog riđana?

Vajat izvadi cigaru i zagleda se u beli pepeo.

— Ne, nije bilo furgona. Ja sam konja jednostavno uveo u putnički vagon. Ljudima baš nije bilo pravo, ali...

Holidej uhvati još jednom ruku svog prijatelja i steže je.

— Vi ste, svakako, pravi džentlmen. Jedini koji je jahao ovim pašnjacima i po ovoj bednoj zemlji.

x x x

Vajat Erp i Dok Holidej ostali su u hotelu sve do večeri. Onda se čovek iz Misurija uputio u poštu da bi se zahvalio poštaru na pomoći. Dao mu je srebrnjak.

— To je za momka koji se pobrinuo za mog konja.

Mak Faden je sijao.

— Taj momak je moj sin, mister Erp. On će ovaj novac sačuvati siguran sam, do smrti.

Maršal se vratio u hotel. Sreo je kockara u predvorju. Dao mu je znak očima. Obojica izidoše na trem.

— Smrklo se, Dok. Igra može da počne.

Holidej potvrdi, a Erp nastavi.

— Postoje dve mogućnosti: ili će Kraven odjahati na Helmers ranč, ili će pokušati da izvuče Bilingsa iz zatvora.

Holidej se namršti.

— Da izvuče Bilingsa? To će mu teško poći za rukom. Ako bude uhvaćen na delu, potvrdiće ne samo Bilingsovu krivicu, nego i da je umešan u to.

— Tako je — složi se čovek iz Misurija i prekrsti ruke preko grudi. — Nego, od tog Kravena se čovek može svemu nadati. Nije isključeno da će se večeras ovde po gradu muvati veći broj njegovih ljudi, kako ne bi niko došao na pomisao da brine o Helmersu. No takvu zabavu ću mu ja pokvariti. Zid zatvora se prostire sve do same kapije. Tačno preko puta se nalazi Kendisova pekara. Ja sam malo pre govorio s njim. On je veoma razuman, i uviđavan. Ako odete do njega, pokazaće vam dobro mesto iza jednog prozora u bočnoj uličici sa koga ćete moći da motrite na zatvor.

Holidej klimnu glavom.

— To je sasvim dobro. Ali, šta će biti sa Helmersom?

— Ja ću da odjašim tamo.

— Vi sami?

— Da.

— Zar ne bi bilo bolje da ja to učinim, jer već znam put.

Vajat odbi.

— Ne, i ja znam taj put. Vi ste mi ga sasvim dobro opisali. Ja hoću da odjašim na ranč, jer strahujem da Kraven neće biti tako glup da dolazi ovamo u grad. Ako jaši na Helmers ranč, bolje neka ima posla sa mnom.

— To je svakako bolje. Samo meni se ne sviđa baš mnogo da ja ovde bezbedno sedim iza prozora, dok se vi napolju nosite sa gotovo celom Kravenovom bagrom.

— Na žalost, tu ništa ne može da se promeni. Ne smemo da rizikujemo da nekom drugom poverimo čuvanje zatvora.

— Kada mislite da ja odem?

— Sad odmah. Bilo bi dobro da vas momci iz korala ne primete kad budete odlazili kod pekara.

— Naravno! — Holidej dodirnu obod svog šešira, i uputi se prema vratima koja su vodila u dvorište.

— Opet jedan veoma zabavan grad, maršale!

— Da samo ovog puta ste ga vi izabrali.

— Nažalost vi ste me sasvim obrlatili. Ipak: mnogo sreće.

— I vama takođe.

Ponovo su se rastali i pošli svako na svoj posao, mirno, kao da je sasvim normalno da glave stavljaju radi drugih ljudi u torbu.

x x x

Vajat je grabio prema jugu. Prošlo je deset sati kada je na horizontu ugledao ranč.

Džesi je bio na kapiji kada je jahač naišao.

— Stoj! — viknuo je glasno.

Vajat stade.

— Ja sam prijatelj mister Holidejа.

Džesi lagano zviznu i odmah se pojavi stariji brat Džim.

— Ko ste vi?

— Moje ime je Vajat Erp.

— Šta?

Oba kauboja su to uzviknula u glas.

Na rančerskoj kući se naglo otvoriše vrata. Mak stupi u dvorište sa puškom u ruci.

— Šta se desilo?

— Doći ovamo, Mak.

Nadzornik priđe. Ugledao je visokog stranca.

— Dobro veče — pozdravi maršal. Moje ime je Vajat Erp. Ja sam prijatelj mister Holidejа. Rado bih govorio s rančerom.

— Vajat Erp!? Onda je onaj drugi Dok Holidej?

— Da, tako je.

Praćen razdraganim poklicima kauboja, maršal stiže do verande. Morao je da upozori mladiće da budu oprezni. Helmers je sedeo u pletenoj naslonjači kraj vrata dnevne sobe. Džudi je bila kod njega.

Mak uvede čoveka iz Misurija u dnevnu sobu.

— Ovo je Vajat Erp, gazda.

Rančer se pridiže, pokušavajući da pri oskudnoj svetlosti petrolejke bolje razazna posetiočevo lice.

— Vajat Erp. Ne, to ne može biti. Vajat Erp je u Dodž Sitiju.

— Da ja tamo radim. Međutim,

bio sam u lovu u Montani. Dok Holidej mi je poslao telegram.

— Dok Holidej, mister Holidej je!... Do... Nebesa, kako se toga nisam setio. On vam je poslao telegram.

Čovek iz Misurija zamoli rančera da ugasi svetlost u kući. Mak je ispričao da je od trgovca Nika, koji je tu po podne svraćao na ranč, saznao šta se sve odigralo u Giletu.

Vajat je upozorio da treba da budu tihi.

— Zar očekujete napad? — pitao je Helmers.

— Moguće je da se Kraven sa momcima nalazi negde u blizini.

— Šta mi možemo da učinimo? — raspitivao se nadzornik.

— Ne mnogo.

— Zar vi ozbiljno verujete da bismo ranč mogli da branimo, ako ga u toku noći napadnu?

— Imamo jednu šansu, ali je tako mala da ne vredi o njoj govoriti.

— I, šta onda?

— Mister Helmers reći ću vam otvoreno: ako bismo se ovde branili na način na koji je to činio Holidej, šanse ne bi imali. Kraven noću ima sve prednosti. Mi čak ne znamo ni sa koje strane mogu da dođu.

— I kako mislite da rešite stvar?

— Moramo da napustimo ranč.

— Nikad!

Starac poskoči iz naslonjače.

— Nikada neću napustiti ranč. Pre ću dozvoliti da me iseku u komade. Hoću da umrem ovde u svom dvorištu, maršale! U to vam se kunem!

— U redu, kako god hoćete. Imao sam nameru da vam nešto drugo predložim. Naime, prvo da malo sačekamo s umiranjem. Napustićemo ranč i ostati u nekom skrovištu u blizini. Prvo, u tom slučaju bismo imali mogućnost da budemo bandi iza leđa, a drugo, ako Kravena ne možemo da zadržimo...

— Onda će on uništiti ranč — ubaci stari žustro.

— Sigurno, spaliće ga. Ali će vam onda on izgraditi nov.

— Šta?

Svi petoro su posmatrali maršala upitno. Erp nastavi:

— Mister Helmers, nemamo mnogo vremena. Zbog toga hoću da vam što je moguće brže izložim svoj plan. Sumnjam da je Bilings bio nagovoren da ubije šerifa. To jest, da je to Kravenovo maslo. On je razbojnik. Uveren sam da je on organizovao napad na poštansku kočiju i ubistvo dvojice rančera Andersena i Hepberna. Ako budem imao mogućnosti, pokušaću da saznam i ko je na vas odapeo strelu. Kraven nije samo rančer koji svim sredstvima hoće da proširi svoj posed, nego je razbojnik najgore vrste. No, sve to tek treba da bude dokazano. Ne bi me čudilo da noćas pokuša da izvuče svog nadzornika iz zatvora. Istina, ne verujem da će sam u tome učestvovati.

— I? Nećete valjda dozvoliti da ga izvuče? Zar tog tipa, koji je sa svim ljudima postupao kao sa psima?

— Holidej je u gradu. Nego, slušajte dalje. Ako Kravenu pođe za rukom da uništi ranč, onda mi imamo dokaze za njegova nedela u rukama. Baš zbog toga sam ovde. Ako se budemo borili ovde ili budemo pucali iz skrovišta, teško da ćemo moći da spasemo ranč.

— Sigurno ne! — upade Mak.

— Napolju imamo dve šanse. Prvo, ostaćemo živi, a drugo možemo

nekog od Kravenovih da uhvatimo. Jedan jedini je dovoljan.

Helmers ustade i uzdišući priđe ormanu s oružjem. Izvukao je svoju pušku i rekao mukio:

— Mak, čuo si šta je maršal rekao. Učiniću ono što on smatra dobrim. Hoću to da učinim zbog Džudi. Da sam bio sam, ostao bih na ranču.

Petoro ljudi iz kuće i maršal napustili su ranč kroz bočna vratanca na koralu.

Kada su odmakli jednu milju, Vajat Erp zastade:

— Ne moramo ostati zajedno. Čak je i bolje da ne budemo. Ovo je odlično mesto. Dobro bi bilo da rančer ostane tu. Gospođice Džudi, ostanite vi sa ocem.

Tri stotine jardi zapadno Vajat ostavi Džima Kolbija.

— Dobro osluškujte. Pustite jahače da prođu, izbrojte ih i zapamtite pravac kojim se kreću. Iza žbuna imate odlično skrovište.

Džesija je postavio sto jardi dalje. Tada je ostao sam sa Makom. Kada su stigli do puta koji sa severa vodi na ranč, maršal zastade.

— Evo vam šipraga, mister Kolbi. Nije baš naročito gust, ali ipak se možete sakriti.

Kolbi pogleda čoveka iz Misurija, pokušavajući da pri oskudnoj svetlosti zvezda razazna izraz njegovog lica.

— Šta smerate, maršale?

— Šta smeram? Pa vi to znate, Mak.

— Ne, maršale, sad tek ne znam. Rančera ste postavili na mesto sa koga može da čuje cvrčke i ništa više.

Osmeh zaigra na Vajatovom licu.

— To sam učinio zbog gospođice Džudi.

— Razumem potpuno. Ali Džima ste ostavili tako daleko da uopšte ne može da vidi jahače.

— Pa uz njega je osoba kojoj puškaranje nije potrebno. Vaš brat Džesi je dete.

— Dobro i to. A ja, maršale?

— Hoćete li da pođete sa mnom?

— Rado, ako mislite da vam mogu biti od koristi.

— Da, verujem. Čak sam se i nadao da ćete poći.

Nastavili su put prema severozapadu i stigli do uzvišice.

— Treba da legnemo — šapnu Erp.

Proveli su tako priljubljeni uz zemlju ceo sat. Ništa se nije dogodilo. Najednom, Erp priljubi uvo na zemlju.

— Šta je?

— Pssst!

Maršal je osluškivao topot kopita iz daljine. To je naučio od Indijanaca. I Mak priljubi glavu uz zemlju.

— Kao topot kopita...

— Da. Više od deset!

— Šta?

— Više od deset jahača. Nego, hajdemo!

Otišli su do žbunja gde su im konji bili sakriveni.

— Držite vašem konju nozdrve. — Uskoro odjeknu u blizini grmljavina konjskih kopita. Veliki oblak prašine uzvitla se u dolini.

— Ostanite ovde! — došapnu maršal.

Kolbi je pomno posmatrao kako Erp prvo kleči, a onda stoji na sedlu i osmatrala jahače koji su prolazili u dugoj koloni. Šiprag koji se nalazio između jahača i maršala potpuno ga je zaklanjao. Kada je

već poslednji jahač nailazio, Erp se bacio u sedlo i odjurio kao tane. Uskoro ga je Kolbi video kako jaši uz poslednjeg čoveka iza grupe, zamahuje drškom revolvera. Pogodio je čoveka u potiljak i istog trenutka prihvatio uzde njegovog konja. Konj je usporio, a onda skrenuo u desno.

Pola minuta kasnije bio je kraj šipraga.

— Skinite ovog čoveka s konja, Mak — rekao je mladom kauboju, dodajući mu remenje iz svojih bisaga da čoveku veže ruke i noge.

U tom trenutku zarobljenik je došao k sebi.

Vajat mu uperi revolver u glavu.

— Ni glasa, burazeru!

— Ko... ko si ti? — Onda uzviknu: — Vajat Erp!

— Tačno, burazeru! Ali to je poslednje što si smeo da kažeš! — Rekavši to, gurnuo mu je krpu u usta.

— Dobro ga čuvajte, Mak.

— Svakako, budite uvereni.

Maršal skide svetao šešir sa zarobljenika, stavi ga sebi na glavu i uzjaha njegovog konja.

Mak ga upita iznenađeno:

— Zar odlazite?

— Da. Ali ću se brzo vratiti.

Zarobljenikov konj je bio brz, tako da je uskoro stigao grupu jahača. Jahao je na neznatnom odstojanju od začelja.

Najednom začu glas koji bi poznao među hiljadama. Bio je Kravenov.

— Sjašite! Odavde do tamo ima samo nekoliko stotina jardi.

Svi poslušno sjahaše. Odmah su se dali na posao. Skidali su zavežljaje koji su im bili pričvršćeni pozadi za sedla.

Vajat je posmatrao kako ljudi raspakuju zamotuljke i nose njihov sadržaj do mesta gde je Kraven stajao. Sve se odvijalo u tišini. Kravenov glas se posle nekog vremena ponovo začu.

— Brzo! Nemamo vremena za gubljenje. Donesite marame. — Erp je sledio ljude. Od poslednjeg u koloni je bio jedva pet jardi udaljen. Zastali su kraj malog potoka. Najzad je čovek iz Misurija otkrio da Kravenovi ljudi vuku fitilje i kanistre s petrolejem. Znači, Kraven uopšte nema nameru da se bori s Helmersom, nego da sa rastojanja zapali ranč. Maršal je munjevito reagovao. Priskočio je zamotuljcima, na koje ljudi više nisu obraćali pažnju. Spustio ih je pažljivo u potok, motreći da ga neko ne primeti. Završio je posao za nekoliko minuta, pa se onda opet priključio ostalima.

— Sada obrazujte lanac. Ako neko pokuša da beži sa zapaljenog ranča, pucajte.

— Kako da dobacimo vatru do zgrada?

— To je moja briga. Imam ja prijatelje crvenokošce, koji će to uraditi za mene. Napred, ali ne suviše daleko, da mogu da vas dozovem.

Vajat pusti da momci odu. Ostali su kraj potoka samo on i Kraven.

— Gubi se odavde! — reče mu rančer.

Vajat klimnu glavom i izmače se u stranu. Jedva je mogao da razabere Kravenovu siluetu, dok rančer njega nije mogao uopšte da primeti. Video je da „kralj stočara" prilazi potoku, tražeći zamotuljke. Odjednom začu psovku. Fitilji su bili mokri. Najzad je našao komad fitilja i natopio petrolejom. Onda je odjurio do konja i nešto skidao sa

sedla. Maršal je uspeo da razazna obrise luka. Znači, on sam je bio strelac. U trenutku kada je hteo da kresne šibicu o đon, Vajat mu priđe kao utvara.

— Ako odavde pogodite krov ambara, tada ste pravi umetnik u odapinjanju strela.

Kraven ustuknu kao gromom pogođen.

— Da, šteta, trebalo je da sačekam da krov počne da gori. Ovde blizu ima velika grupa ljudi koje bi taj prizor veoma zanimao.

Kraven se brzo pribrao. Desnica iz koje je ispustio luk kliznu mu prema opasaču gde mu se nalazio nož. Erpu to nije promaklo.

— Da sam na vašem mestu, ostavio bih nož gde je. I ne samo to. Da sam na vašem mestu ja bih još seo na svog konja i gledao da iz ovog kraja nestanem što pre. Dajem vam tri minuta. Ako ne prihvatite, izgubljeni ste.

Kraven podiže glavu.

— Sada već? Kako to mislite?

— Mislim da ste izgubljen u svakom slučaju. A sada se gubite!

Rančer se saže prema luku.

Vajat stade nogom na njega.

— Ostavite to gde je!

— Šta uobražavaš, prokleto policijsko pseto! Samo da zinem i moji ljudi će te smrviti!

— To ti baš neće uspeti. tako lako. Ljude si postavio da opkole ranč. Ne mogu da stignu dovoljno brzo, a sumnjam i da bi čuli. No, penji se u sedlo, pre nego što izgubim strpljenje.

Kraven se trenutak kolebao, a onda ćutke odjahao.

Nikakav alarmni znak nije dat koji bi ljudima bio signal. Ništa se nije desilo. Kraven je po treći put zakazao. Prosto, jer nije imao hrabrosti da se bori. Nije ni slutio da maršal sprovodi dosledno svoj plan, puštajući ga da ode.

Čovek iz Misurija je malo sačekao, a onda se uputio prema mestu gde ga je Mak čekao. No, on nije nameravao da se pridruži mladom kauboju. Pratio je Kravena na rastojanju, tako da ga ovaj ne primeti.

x x x

Prošlo je dosta vremena. Mak Kolbi je već bio zabrinut. Kada je najzad čuo topot kopita, brzo se bacio natrag u šiprag i stegao usta zarobljenom kauboju.

Kraven je prošao ne primetivši ništa. Odmah iza njega naišao je maršal.

— Mister Erp?

— Da!

— Zar ono nije bio Kraven?

— Da, on je bio.

— Zašto ste ga pustili da umakne? Doduše on ima brzog konja, ali bi ga vaš riđan sigurno stigao.

— To mi nije uopšte namera.

Mak nije shvatio.

— Slušajte, mladiću. Posadite tog zarobljenika na svog konja i povedite mog riđana putem kojim smo došli. Idite do svoje braće i ostalih. Pazite da vam momak ne umakne.

— Šta se zapravo dogodilo?

— To ću vam ispričati kada se budem vratio. Nego, put sa druge strane je još uvek opasan. Držite se zbog toga našeg kursa. Možete se posle sasvim mirno svi vratiti na ranč.

x x x

Dok Holidej je veoma dugo sedeo kraj prozora i motrio na susedno dvorište. U neko doba čuo je jahače. Moglo ih je biti deset. Zaustavili su se ispred „Gilet" saluna i vezali konje.

Onda je ponovo nastala tišina. Gotovo čudno neprijatna tišina.

Holidej je sada otvorio četvoro oči. Tačno, maršal je bio u pravu. Dva čoveka su se šunjala duž zida susedne zgrade. Nešto su nosili.

Holidej izvuče kolt, otkoči ga i doviknu:

— Helo, momci! Da vašem prijatelju u zatvoru nije rođendan, pošto mu izgleda pripremate seremadu?

Ljudi se trgoše, baciše ono što su nosili i pobegoše, put glavne ulice.

Nekoliko trenutaka kasnije odjeknuo je ulicom topot konja koji su stajali pred „Gilet" salunom.

Holidej ostade na svom mestu.

Jedan čovek na konju prođe pored prozora iza koga je Holidej bio pritajen.

— Stoj!

Na Dokovo iznenađenje čuo je Erpov glas.

— Kako vam se sviđa moj novi konj?

Kockar se nasmeja.

— Do đavola! Nisam vas poznao. Visite u sedlu kao pijani gonič.

— E, onda je sve u redu. Naši prijatelji su prilično brzo uhvatili maglu.

Vajat pođe sa Holidejem, koji je iskočio kroz prozor, prema tamnom predmetu koji su dva kauboja ispustila.

Bio je to eksploziv.

— Baš lep paket. Ovo ne bi samo srušilo zid, nego i celu zgradu. Verovatno Kraven hoće da ubije svog čoveka.

— Nije isključeno. Nego, Dok, učinite mi jednu uslugu. Ostanite iza svog prozora. Hoću Bilingsa da izvučem iz ćelije.

— Šta?

— Da. Postaviću ovog konja ispred kancelarije da bi ga Bilings kroz prozor mogao da vidi. Onda ću mu se tobož prišunjati i pustiti ga napolje! Možda ću tom prilikom čuti nešto zanimljivo. Načuljite uši. Možda ćete i vi nešto čuti.

— Zar ne bi bilo bolje, da ja čekam u mračnom hodniku šerifove kancelarije.

— Ne, Bilings će se žuriti da što pre odmagli, pa neće hteti da razgovara dugo sa mnom.

— Možete reći da treba sačekati još koji trenutak, jer je napolju vazduh loš.

— Na žalost, tamo baš nije tako mračno da ne bi mogao i da me prepozna ako bi se duže zadržali.

— Pa ni napolju nije mračnije.

— Tako je. Ali kad iziđe, moraće da otvori oči i motri na okolinu, pa neće obraćati pažnju na mene.

Bilings je upravo sedeo na klupi, kada je primetio jahača sa svetlim šeširom. Vajat je ostavio konja, tako da ga je Bilings mogao videti.

Ubica skoči i priđe rešetkama. Napregnuto je osluškivao. Čuo je šum u kancelariji, a onda neko otvori tiho i oprezno vrata, koja su vodila u zatvor.

Nebesa! Bio je to neko od momaka. Bilings se vrati do prozora. Poznao je Andijevu kobilu. Andi! Grom i pakao, ko bi to pomislio, Gazda je poslao Andija.

Pod zaškripa.

— Andi! — prošaputa Bilings.

— Da, Kas.

— Ovde sam. Imaš li ključ?

— Da.

— Dobro, samo napred!

Vajat se prišunja i otključa ćeliju. Trudio se da mu lice stalno bude u senci. Bilings nije imao vremena da sačeka, nego je ramenom gurnuo tek odškrinuta vrata i izvukao se.

Nadzornik priđe prozoru.

— Imaš samo jednog konja?

— Drugi je u sporednoj ulici.

— Dobro, vrlo dobro.

Ubica šerifa je trljao ruke.

— Hodi ovamo, momče — Trčao je na vrhovima prstiju ka vratima. — Misliš li doista da je vazduh napolju „čist"?

— Da, siguran sam. Ostanite gore desno u ulici.

Vajat ga je sledio vodeći konja. Zajedno su skrenuli u ulicu. Uhvatio je nadzornika za ruku i šapnuo:

— Gazda smatra da bi bilo najbolje da za neko vreme iščezneš.

Bilings se uplašeno osvrnu.

— Nestanem, zar je tako rekao? Hoće znači da me se oslobodi, jer je do guše upetljan u celu stvar. Ne, bratac, neće me se tako lako osloboditi. Pošto mi je naložio da šerifa likvid... — Naglo je ućutao, prišao bliže svom pratiocu i... naglo ustuknuo: — Maršal!

— Da Bilings, ja sam maršal!

— Šta hoćeš, Erp? Hteo si da mi izmamiš neko priznanje.

— Pa i priznao si, Bilings — preseče ga Erp.

— Priznao, ja? Ne to si ti uobrazio. Loše si razumeo, moj dragi. — Pri tome se resko nasmejao.

— Nisi imao sreće, Bilings — zaorio se Holidejev glas. — Odao si se. Priznao si ubistvo.

Maršal dokopa Bilingsa za mišicu i ponovo ga vrati u ćeliju.

x x x

Kraven je sedeo pognut u naslonjači dnevne sobe svog ranča i tupo gledao kroz prozor. Nije se osvrnuo ni kada je u dvorištu odjeknuo topot kopita. Čak ni onda kada je kauboj Gibson posle upornog kucanja ušao.

— Loše je ispalo, gazda!

Kraven lagano diže glavu:

— Loše?

— Da.

Gibson je posmatrao svog gazdu uplašeno.

— Nismo uspeli da izvučemo Biligsa iz zatvora. Kada smo prinosili eksploziv zidu, naišao je Dok Holidej.

Čuvši to, Kraven skoči iz naslonjače.

— Tako, Holidej je bio tamo? I vi niste mogli da izvučete Bilingsa iz zatvora niti da eksploziv potpalite.

— Ko zna da li bi i došlo do eksplozije, gazda.

Kraven polete prema kauboju, zamahnu bičem i ošinu ga po licu.

— Kada ja spremim eksploziv, on ne može da omane, magarče! Jesi li razumeo?

Čovek klimnu glavom i uzmače. Stao je uz vrata. Razbesneli rančer ga udari nogom i vrati se u naslonjaču.

Razmišljao je šta sad da preduzme. U svakom slučaju nije mu padalo na pamet da stupi u otvorenu borbu s protivnikom. Bilings je predstavljao veliku opasnost. Još je živ. A dok je on živ može da bu-

de izveden pred sud. Pre nego što mu budu stavili omču oko vrata, propevaće sigurno.

Glavna opasnost je znači Bilings. Kada nije mogao da odleti u vazduh zajedno sa zatvorom, mora pokušati da ga se na neki drugi način oslobodi. Andi mora da mu odnese otrovan viski. Andi to mora da učini. Njega u gradu još, koliko toliko, podnose. Treba da ide do maršala i kaže da hoće da govori sa Bilingsom u vezi sa ubistvom. Rančer Kraven je napregnuto mislio. Kada se konačno vratila i druga grupa ljudi, Kraven izlete na verandu.

— Zašto tek sada dolazite, glupaci? Zar niste primetili da sam morao da se vratim. Maršal je bio tamo sa gomilom jahača. Gotovo sam naleteo na njega, Andi!

Niko se i ne pomače.

— Gde je Andi?

Niko ga nije video.

Kraven je gotovo podivljao.

— Napred, u sedla. Tražite ga! Ako ga do sutra u podne ne nađete, možete slobodno i da se ne vratite.

Okrenuo se i gotovo posrćući vratio u kuću. Hitao je da niko ne primeti šta je osećao. Niko nije smeo da sazna šta ga za tog mladića vezuje! Koga se, uostalom, tiče što je teksaški kauboj Rodžer Kraven u Abileni upoznao jednu devojku pre dvadeset godina i ona mu rodila dete.

To dete bio je Andi.

Kraven godinama nije svraćao u Abilenu. Kada je pre dve godine svratio, saznao je da je majka njegovog sina umrla. Andi je radio na jednom ranču nedaleko od grada. Kraven ga je primamio novcem.

— Potrebno mi je nekoliko ljudi — rekao je mladiću — jer treba da gonim krdo goveda za Vajoming.

— Nikada ništa nije mladiću pominjao. Nije hteo da neko otkrije da je slab prema tom kauboju.

Gde li je mladić? Mora ga sam potražiti.

Nekoliko minuta kasnije izjahao je s ranča.

x x x

Vajat je još u toku noći izjahao iz grada. Stigao je do Helmers ranča. Mak je još bio budan. Pošao mu je u susret.

— Je li sve u redu?

— Da, a u gradu?

— I u gradu.

Sjahao je s konja.

— Nemojte voditi konja u koral. Ne treba da ga vide.

— Odvešću ga u štalu, ne brinite. Tamo je i onaj momak sa Kraven ranča. Ima pozadi u štali ostava za hranu sa teškim vratima, koja ni pastuv ne bi mogao da otvori.

— Nadajmo se ni prozor?

— Prozora uopšte i nema.

— U redu!

Vajat priđe koralu. Verni riđan pritrča i maršal ga potapše.

Zatekao je Helmersa u naslonjači, pokrivenog ćebadima. Kada je maršal ušao, bolesnik otvori oči.

— Mister Erp, stigli ste! Šta se dogodilo? Ništa nismo ni videli ni čuli. Samo je Mak doveo onog momka i zatvorio ga u štalu.

— Znam — odgovori čovek iz Misurija i obavesti rančera o svemu što se dogodilo.

Helmers je zbunjeno klimao glavom:

— Znači, Kraven rukuje lukom i strelom?

— Da.

— To me dovodi na paklenu pomisao.

— Meni je ona i ranije pala na pamet.

— Zar mislite da me je on lično pogodio otrovnom strelom?

— Ne znam. Ali je veoma moguće. U svakom slučaju hteo je strelom da zapali vaš ambar.

— Da sam u to siguran, mislim da bih ga ubio. Ova prokleta bolest je kriva što više nisam mogao da održavam imanje. Jadnom Maku i njegovoj braći svalio sam sve na pleća.

Nešto kasnije bolesni rančer je pošao na počinak. Vajat je sedeo na verandi i pušio.

Prišao mu je nadzornik Mak Kolbi.

— Još ne spavate, mister Erp?

— Ne, moram sad da odem.

— Kuda?

— Do Kravenovih pašnjaka.

Mak skide šešir i počeša se po temenu. Nije verovao svojim ušima.

— Nemojte biti u zabludi, maršale. Kraven na pašnjacima ima dosta momaka.

— To sam i mislio. Ipak, moraću tamo.

— Mogu li i ja da pođem?

— Ne znam, hoćete li imati vremena?

— Kada se vraćate?

— Moram biti na pašnjacima kad svane. U podne ću se vratiti.

Mak potrča u kaubojsku kuću. Minut kasnije vratio se. Maršal je upravo izvodio svog riđana iz štale. Mak mu donese sedlo. Zajedno su napustili Helmersov ranč.

Kada je počelo da sviće, bili su već na Kravenovim pašnjacima.

— Šta vi zapravo tražite, maršale? — upita Mak.

— Vaša goveda.

— Njih još nije uzeo.

— Ne mislim na ta goveda.

— Nego koja, onda?

— Čekajte!

Jahali su pola sata u pravcu severoistoka. Iznenada Vajat zaustavi konja. Otkrio je majur iza šume.

— Jašimo na istok! — naloži kratko.

Uskoro su iza proplanka ugledali veliko krdo goveda. Vajat je pažljivo posmatrao stoku. Zaustavio se kod jedne krave.

— Mister Kolbi, pogledajte dobro ovu životinju!

— Nebesa! Naš žig!

— Vidite, kradljivac goveda, Rodžer Kraven se čak nije potrudio ni da promeni žigove.

— Shvatate li vi ovo, maršale? Šta su mu bila potrebna ova goveda? Pa on ima bar dvadeset hiljada grla. Zašto je krao naša goveda? Šta će mu tih nekoliko?

— Nekoliko? Ko vam kaže da je samo nekoliko. Njegovi pašnjaci su prostrani, a mi smo samo obišli jedan mali deo.

— Valjda ne mislite da nam je on sva goveda pokrao? Da je kralj pašnjaka lopov, razbojnik?

— U to sam čak uveren. Hteo je da mister Helmersa upropasti. Kada je video da ni veliki gubici nisu slomili vašeg gazdu, pogodio ga je otrovnom strelom.

x x x

Rodžer Kraven nije ni slutio da ga pri njegovoj usamljenoj šetnji po pašnjacima neko posmatra. I to Vajat Erp i Mak Kolbi.

Vajat je rančera još iz daleka prepoznao.

— Vidite li ko je ono?

— Kraven! Kakva sreća što smo slučajno ovde zastali da se odmorimo.

— Slučajno. Nije bio slučaj, Mak. Video sam između proplanka da se ovde prostire široka ravnica. Nipošto ne bih zastao tamo gde nas iz daleka mogu da opaze.

Sačekali su da rančer odjaši sa vidika, pa tek onda nastavili put.

Džon Helmers je bio na verandi kada su ujahali u dvorište.

— Mister Erp, pre svega dobar doručak. Maku je sigurno već zlo od gladi. Bar koliko ga ja znam, nikada se nije žalio na loš apetit.

Dok su obedovali, Vajat im ispriča o noćnom otkriću.

— To mi ne ide u glavu, mister Erp. Tako rđav ne može biti ni jedan razuman čovek.

— Zar je on razuman? Nego, vama je valjda jasno kako će se stvari na dalje odvijate. Kraven vam mora sve nadoknaditi, čak i ukradenu stoku. A ako dokažem da je na vas odapeo otrovnu strelu, onda je izgubljen.

— Zar to već nije i bez toga?

— Najverovatnije jeste. Ako se bude ispostavilo da je umešan u ubistvo šerifa Bangsa, neće se izvući bez dvanaest godina prinudnog rada. Krađa vaših goveda će mu doneti daljih pet.

— A ako se ispostavi da nam je jednog jedinog konja ukrao, moraće da visi — umeša se Mak.

— Nije nam ukrao konja — preseče ga stari Helmers.

Vajat Erp se diže od stola, zahvali na doručku i oprosti sa ukućanima.

— Veliko vam hvala, mister Erp. Znam da su to tri prazne reči za sve ono što ste vi i Dok Holidej učinili za nas. Ali...

x x x

Rodžer Kraven je tražio svog sina. Satima je jahao po pašnjacima. Kada se po podne vratio na svoje imanje bio je potpuno iscrpljen. Umorno je kliznuo iz sedla i pošao u kuću. Sručio se u postelju i odmah zaspao.

Pošto se Andi ni sutradan nije pojavio, Kravenu je bilo jasno da se više nikad neće vratiti.

Niko se nije usudio da mu se obrati.

Najzad je izašao u dvorište i doviknuo je:

— Džim, mog konja!

Krivonogi kauboj dovede osedlanog konja. Pre nego što je Kraven stavio nogu u uzengiju iz šupe za alat iziđe Hal Donegan.

— Da pođem i ja, gazda?

— Ne, ostani ovde. Tu gde su svi koji su zakazali. Niko mi više nije potreban. Niko!

Proleteo je kao munja kroz kapiju. Dva teška revolvera visila su mu o opasaču. Levo iza njega na dohvat ruke bio je pričvršćen mali luk. Bilo je jedanaest sati kada je sjahao s konja pred „Gilet" salunom. Sunce je visoko odskočilo.

Kafedžija se trže kada rančer stupi u lokal.

— Napred, daj mi bocu Kentaki rakije.

Pošto je otpio dobar gutljaj, Kraven istrča na ulicu i uputi se pravo prema zatvoru. Prišao je prozoru na kome su bile rešetke i popeo se na prste.

— Hej, Kas!

Smejao se glasno. Istrgao je kolt i ispalio četiri metka jedan za drugim, kroz rešetke.

Čuli su se krici pogođenog nadzornika.

Hotelska vrata se naglo otvoriše. Holidej istrča raskopčan na ulicu.

— Kraven!

Rančer se okrete naglo. Kolt mu je bio u ruci. Ali pre nego što je opalio, metak iz Holidejevog kolta izbi mu oružje iz ruke. Hteo je da potegne drugi kolt. Holidej mu je prišao sasvim blizu.

— Skidaj šape s te pucaljke!

U to naiđe iz bočne ulice maršal Vajat Erp.

Holidej je to iskoristio i prileteo Kravenu. Istrgao mu je revolver.

Rančer Kraven ga je gledao staklasto. Onda se nasmeja tako paklenо da se ljudima, prikrivenim iza zavesa u obližnjim kućama, sledila krv u žilama.

Krici i jauci ranjenog Bilingsa orili su se bez prestanka.

Bilingsu je jedan metak smrskao ruku, a drugi ga je pogodio u desno koleno.

Doku Holideju, koji je Kravena prepustio Erpu, bilo je jasno da će Bilings ostati za uvek bogalj, ukoliko, jasno, bude izbegao vešala.

Napolju na ulici maršal je stajao ispred Kravena.

— Vajat Erp! — vikao je kao pomahnitao rančer. — Stigao si. Ja sam te svuda tražio. Ti si ubio mog sina. Mog Andija. Niko nije znao da mi je on sin. Ti si ga ubio!

— Onda bi bio ubica.

— Da, ti si ga ubio. Neka te zato đavo odnese! — Potrčao je divlje prema svome konju.

— Kraven! Treba da govorimo kao razumni ljudi. Besmisleno je da se više proliva krv.

— Krv? Andi je mrtav...! On je moj sin.

— Nije mrtav, Kraven.

Bacivši krišom pogled na leđa svoga konja, Kraven viknu:

— To lažeš!

— Istina je.

Vajat je stajao na sred ulice.

— Lažeš, pseto!

Alkohol je počeo da deluje.

— Ti si bandit, Erp! Proklet lupež. Helmers, taj stari podlac, on te je doveo ovamo. Najmio te je novcem, koji mi duguje.

— Helmers vam ništa ne duguje, Kraven. Naprotiv, obrnuto je. Vi mu dugujete više nego što možete da platite. Na vašim pašnjacima pasu mnogo njegova goveda, koja su mu tobož razbojnici ukrali. Vi ste kradljivac stoke. Postupali ste kao pravi razbojnik, Kraven.

Luk mu se našao u ruci. Zapeo je strelu.

— Znaš li šta, Erp: umrećeš, i to ovog časa.

— Znam. Treba da umrem kao što je i Helmers trebalo da umre. Ali da to postigneš trebalo bi da budeš bolji strelac. Njega si samo ranio.

Kraven se pojavi iza konjskog tela. Strela je bila zapeta.

— Ti si izgubljen, Erp! Ti si me uništio. Zbog toga ćeš umreti. Ovog puta ću bolje pogoditi!

Dok Holidej se pojavi na vratima. Revolver mu se stvorio u ruci. Vajat je to primetio i dao svom prijatelju znak.

— Nemojte, Holidej. Pustite ga. Neće on odapeti strelu. Neće hteti da bude ubica. Dosta mu je što je

Helmersa ranio, a Bilingsa podstrekavao na ubistvo. Neće još nešto gore da učini.

Čovek iz Misurija je stajao na sredini ulice i prekrstio ruke na grudi.

— Indijanac ubija strelom jer nema drugog izbora — nastavio je maršal. — Ti si se tim oružjem služio jer je nečujno i podmuklo. Hteo si da ubiješ Helmersa.

— Ne.

— Hteo si da ga ubiješ. — Erpov glas je imao metalan prizvuk.

— Ne, samo...

— Ti si Bilingsa poslao u grad da ubije šerifa.

— Ne.

— Jesi!

— To nije istina! — Kravenove ruke su drhtale.

— Istina je!

— Trebalo je samo da ga zaplaši — procedi Kraven mukło.

Vajatove ruke kliznuše niz telo. U istom trenutku kockar je držao svoj kolt na gotovs.

— Baci luk i strelu, Kraven.

Maršal je lagano prilazio Kravenu.

Holidej ponovi pretećim glasom:

— Baci luk i strelu.

Čovek iz Misurija stajao je samo korak od razbojnika — rančera. Ovaj pusti ruku iz koje kliznu na zemlju indijansko oružje. Maršal ga uhvati i povede u šerifovu kancelariju.

x x x

Zakon je ceo slučaj nemilosrdno okončao. Bilings je osuđen na doživotni prinudni rad. Razbojniku — rančeru, Kravenu, oduzeta je sva imovina i osuđen je na šest godina prinudnog rada u ozloglašenom kamenolomu Seskatevi. To je bio neslavni kraj kralja stočara.

Kravenovi ljudi su razišli na sve strane sveta. I rančerov sin je išćezao.

Vajat Erp i Dok Holidej ostali su još neko vreme kao dobrodošli gosti na Helmers ranču i delili njegovu sreću i radost što može da odahne i što je dobio sve što mu je Kraven oteo.

Stari Helmers je uskoro i ozdravio i poživeo još niz godina.

KRAJ

Obaveštavamo čitaoce da raspolažemo primercima do sada izašlih brojeva „VIKEND ROMANA" iz serije VAJAT ERP:

1. LEDI VINČESTER
2. DOŠLJAK SA MISURIJA
3. U PESKU TEKSASA
4. DVOBOJ KOD ĐAVOLJE KULE
5. GROB U ARKANZASU
6. PUT ZA ŠERIDAN
7. ZLATNI BIL
8. PAKAO U VIČITI
9. JAHAČ SA ZVEZDASTIM MAMUZAMA
10. VOZ ZA SANTA FE
11. OPASNA ZEMLJA
12. REVOLVERAŠ IZ DAKOTE
13. RANČER
14. ŠERIF IZ DODŽ SITIJA
15. ERP I VARALICA
16. OLUJA NAD SIMERONOM
17. ČOVEK S BIČEM
18. VUKOVI IZ KOLORADA
19. STARI GONIČ
20. INDIJANSKO SEDLO
21. HITAC IZ ZASEDE
22. AJDAHO KID
23. LEDENI VETAR MONTANE

Navedene romane možete dobiti ako uplatite na čekovni račun broj 657-1-255 NIP, FORUM, Novi Sad, 1 dinar po svesci i poštarinu 0,80 dinara.

ČETVRTKOM U PRODAJI

PANORAMA

NAJLEPŠI IZBOR STRIPOVANIH ROMANA: VIKING, DŽERI SPRING, LIK ORIENT, TALIČNI TOM, DŽONI PANTER, DALEKA PLANETA, PAUK PROTIV DŽELATA, VITEZ NAJAMNIK, DETEKTIV FRKA, MUZEJ VOŠTANIH FIGURA, ASOVI SVEMIRA, UMPAH-PAH I DRUGI

SAMO ZA 1 DINAR

ČITAJTE SLEDEĆI ROMAN

SVAKOG 1-og, 10-og i 20-og U MESECU NOVA SVESKA!

64 STRANE — 1 DINAR!

IZDAJE I ŠTAMPA NIP FORUM, NOVI SAD, VOJVODE MIŠIĆA 1.
ODGOVORNI UREDNIK: TOMISLAV KETIG
JANUAR 1969.